

HOVRATTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGEAvd 1
Rotel 12

DOM

Referens nr
40013378Side
1 (31)2 Datum
2006-02-083 Mål nr
B 3339-05Meddelad i
Göteborg

forts. mål nr

ÖVERKLAGAD DOM

03

Underrätt	1 Namn och mål nr Göteborgs tingsrätt, avd 7, B 2894-04		3 Dom nr Se bilaga A
	2 Datum för domen 2005-06-27		

NJ JURIDIK AB
Juridik Idag
www.nj.se/juridikidag

Parter (antal tilltalade:3)

06

Aklagare	Partsställning Motpart		
	Namn, tjänstetitel och åklagarmyndighet Justitieombudsmannen Kerstin André Riksdagens ombudsmän (JO) genom vice överåklagaren Kerstin Skarp		
Tilltalad	Partsställning Klagande		
	1 Efternamn och alla förnamn Gillberg, Lars CHRISTOPHER		
	2 Personnummer/Samordningsnummer 500419-5151	3 Yrke Titel	
	4 Postadress c/o Avd för barn- och ungdomspsykiatri, Kungsgatan 12, 411 19 GÖTEBORG		
	5 Medborgare i		6 Rätts hjälp ☐
	7 Enhetsbärvande		
07	1 Forsvarare Rösman, Monica, advokat Vallgatan 38, 411 16 GÖTEBORG		2 Offentlig försvarare ☒
			3 Ombud ☒
Saken	Tjänstefel		

HOVRÄTTENS DOMSLUT, se sidan 2

Pressrum

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax
Box 40	Packhusplatsen 6	031 - 701 22 00	031 - 774 29 43
401 20 GÖTEBORG	www.vastrahovratten.dom.se		

HOVRÄTTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGE
Avdelning 1

DOM
2006-02-08

Sid 2
B 3339-05

HOVRÄTTENS DOMSLUT (Christopher Gillberg)

Hovrätten fastställer tingsrättens domslut.

Monica Rösman tillerkänns ersättning av allmänna medel med åttiovtusentrehundratolv (82 312) kr, varav 64 512 kr för arbete, 1 338 kr för tidspillan och 16 462 kr för mervärdesskatt. Christopher Gillberg skall ersätta staten fyrtyotusen (40 000) kr av denna kostnad.

HOVRÄTTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGEAvd 1
Rotel 12

ÖVERKLAGAD DOM

DOM

Referens nr
40013365Sida
32 Datum
2006-02-083 Mål nr
B 3339-05Meddelad i
Göteborg

forts. mål nr

03

Underrätt	1 Namn och mål nr Göteborgs tingsrätt, avd 7, B 2894-04		
	2 Datum för domen 2005-06-27	3 Dom nr	Se bilaga A

Parter (antal tilltalade:3)

06

Aklagare	Partsställning Klagande och motpart		
	Namn, tjänsttitel och åklagarmyndighet Justitieombudsmannen Kerstin André Riksdagens ombudsmän (JO) genom vice överåklagaren Kerstin Skarp		
Tilltalad	Partsställning Klagande och motpart		
	1 Efternamn och alla förnamn Svedberg, Uno GUNNAR		
	2 Personnummer/Samordningsnummer 470812-7610	3 Yrke Titel	
	4 Postadress c/o Göteborgs Universitet, Box 100, 405 30 GÖTEBORG		
	5 Medborgare i		6 Rättshjälp ☐
07	7 Frihetsberövande		
	1 Försvarare Östlund, Claes, advokat Box 11017, 404 21 GÖTEBORG	2 Offentlig försvarare ☒	3 Ombud ☒
Saken	Tjänstefel		

HOVRÄTTENS DOMSLUT, se sidan 4

HOVRÄTTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGE
Avdelning 1

DOM
2006-02-08

Sid 4
B 3339-05

HOVRÄTTENS DOMSLUT (Gunnar Svedberg)

Hovrätten fastställer tingsrättens domslut.

Claes Östlund tillerkänns ersättning av allmänna medel med sjuttioentusentrettiofem (71 035) kr, varav 55 440 kr för arbete, 1 388 kr för tidspellan och 14 207 kr för mer-
värdesskatt. Gunnar Svedberg skall ersätta staten tjugotusen (20 000) kr av denna
kostnad.

HOVRATTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGEAvd 1
Rotel 12

DOM

Referens nr
40013366Sida
52 Datum
2006-02-083 Mål nr
B 3339-05Meddelad i
Göteborg

forts mål nr

ÖVERKLAGAD DOM

03

Underrätt	1 Namn och mål nr Göteborgs tingsrätt, avd 7, B 2894-04		
	2 Datum för domen 2005-06-27	3 Dom nr	Se bilaga A

Parter (antal tilltalade:3)

06

Aklagare	Partsställning Klagande		
	Namn, tjänstetitel och åklagarmyndighet Justitieombudsmannen Kerstin André Riksdagens ombudsmän (JO) genom vice överåklagaren Kerstin Skarp		
Tilltalad	Partsställning Motpart		
	1 Efternamn och alla förnamn Wittlöv, ARNE Bror Konrad		
	2 Personnummer/Samordningsnummer 401020-2317	3 Yrke Titel	
	4 Postadress Riddargatan 43, 114 57 STOCKHOLM		
	5 Medborgare i		6 Rösthjälp ☐
	7 Fnhetsberövande		
	1 Försvarare Mannheimer, Jon, advokat Box 2190, 403 13 GÖTEBORG		2 Offentlig försvarare ☒
Saken	Tjänstefel		

07

HOVRÄTTENS DOMSLUT, se sidan 6

HOVRATTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGE
Avdelning 1

DOM
2006-02-08

Sid 6
B 3339-05

HOVRÄTTENS DOMSLUT (Arne Wittlöv)

Hovrätten fastställer tingsrättens domslut.

Arne Wittlöv tillerkänns sextusenfemhundra trettioåtta (6 538) kr av allmänna medel som ersättning för rättegångskostnad i hovrätten.

Jon Mannheimer tillerkänns ersättning av allmänna medel med femtiosex tusensjuhundra (56 700) kr, varav 45 360 kr för arbete och 11 340 kr för mervärdesskatt. Denna kostnad skall stanna på staten.

HOVRÄTTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGE
Avdelning 1

DOM
2006-02-08

Sid 7
B 3339-05

YRKANDEN I HOVRÄTTEN M. M. 8

HOVRÄTTENS DOMSKÄL..... 9

1. Utredningen i hovrätten..... 9
2. Huvudfrågorna i målet 9
3. Regler om offentlighet och sekretess 10
4. Faktiska omständigheter..... 12
  - 4.1 Göteborgsundersökningen..... 12
  - 4.2 Begäran om utlämnande..... 13
  - 4.3 Kammarrättens domar den 6 februari 2003 13
  - 4.4 Förbehåll uppställda av universitetet i april 2003 m.m..... 15
  - 4.5 Justitieombudsmannens kritik i juni 2003 15
  - 4.6 Kammarrättens domar den 11 augusti 2003..... 16
  - 4.7 Universitetets handläggning under hösten 2003 17
  - 4.8 Behandlingen i universitetets styrelse 20
  - 4.9 Universitetets beslut att inte lämna ut materialet till Eva Kärfvc 21
  - 4.10 Universitetets beslut om ytterligare förbehåll mot Leif Elinder 21
  - 4.11 Utvecklingen fram till maj 2004 22
5. Hovrättens bedömning 22
  - 5.1 Allmänt om universitetets handläggning 22
  - 5.2 Christopher Gillbergs ansvar 23
  - 5.3 Gunnar Svedbergs ansvar..... 27
  - 5.4 Arne Wittlövs ansvar..... 29
  - 5.5 Rättegångskostnader 30

HOVRÄTTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGE
Avdelning 1

DOM
2006-02-08

Sid 8
B 3339-05

YRKANDEN I HOVRÄTTEN M. M.

Christopher Gillberg har yrkat att åtalet ogillas, i andra hand att påföljden bestäms till böter.

Gunnar Svedberg har yrkat att åtalet ogillas i dess helhet.

Åklagaren har yrkat att Gunnar Svedberg döms i enlighet med åtalet och att straffet som en följd av det skärps samt att Arne Wittlöv döms för tjänstefel i enlighet med åtalet.

Parterna har motsatt sig varandras ändringsyrkanden.

Arne Wittlöv har vid frikännande dom yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i hovrätten.

Åklagaren har i hovrätten justerat åtalet mot Gunnar Svedberg genom att lägga till orden "efter den 1 september", varför första meningen i gärningsbeskrivningens tredje stycke kommit att lyda: "Gunnar Svedberg har under hösten efter den 1 september 2003 och fram till den 7 maj 2004....".

HOVRÄTTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGE
Avdelning 1

DOM
2006-02-08

Sid 9
B 3339-05

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

1. Utredningen i hovrätten

Christopher Gillberg, Gunnar Svedberg och Arne Wittlöv har hörts på nytt. De har berättat i huvudsaklig överensstämmelse med vad som antecknats i tingsrättens dom.

På Justitieombudsmannens begäran har vidare omförhör hållits med vittnena Kerstin Lamberg, Märten Persson och Bengt Wedel. På Christopher Gillbergs begäran har omförhör hållits med vittnena Martin Ingvar, Elias Eriksson och Carl Gerhard Gottfries.

I hovrätten har på Justitieombudsmannens begäran förhör med Eva Kärfve och Leif Elinder förebringats genom uppspelning från tingsrättens huvudförhandling.

Parterna har åberopat samma skriftliga bevisning som vid tingsrätten, Justitieombudsmannen dock med tillägg av bl.a. en tidningsartikel ur GU-Journalen nr 5-03 och Christopher Gillberg med tillägg av bl.a. kopia av två e-mail från honom själv till Gunnar Svedberg av den 7 och 24 november 2003, en artikel i Dagens Nyheter 2005-05-14 av professorn i medicinsk rätt Elisabeth Rynning samt ytterligare stödbrev från forskande läkare.

2. Huvudfrågorna i målet

Den övergripande frågan är om var och en av de tre tilltalade vid sin handläggning av två ärenden om utlämnande av allmän handling har gjort sig skyldig till tjänstefel, d.v.s. om de åsidosatt vad som gällde för deras respektive uppgifter vid Göteborgs universitet. Handlingarna utgjorde grundmaterialet i ett psykiatriskt forskningsprojekt med personliga uppgifter om ett stort antal enskilda personer. Under den period som åtalet mot envar av dem omfattar var Christopher Gillberg chef för avdelningen för

HOVRÄTTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGE
Avdelning 1

DOM
2006-02-08

Sid 10
B 3339-05

barn- och ungdomspsykiatri, där det material som begärdes utlämnat förvarades, Gunnar Svedberg rektor för universitetet och Arne Wittlöv ordförande i universitetets styrelse.

Deras handlande skall ses mot bakgrund av lagstiftningen om offentlighet och sekretess och mot bakgrund av kammarrättens domar och Justitieombudsmannens tidigare kritik i ärendena. En kortfattad redogörelse för reglerna om offentlighet och sekretess ges i avsnitt 3. I avsnitt 4 lämnas en redogörelse för bl.a. kammarrättens domar och universitetets handläggning.

3.   Regler om offentlighet och sekretess

Grundläggande bestämmelser om allmänna handlingars offentlighet finns i 2 kap. tryckfrihetsförordningen. Där regleras även frågan om utlämnande av allmänna handlingar. Tryckfrihetsförordningen är en av Sveriges grundlagar.

Var och en har enligt 2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen rätt att ta del av allmänna handlingar. Denna rätt får enligt 2 kap. 2 § första stycket tryckfrihetsförordningen begränsas endast om det är påkallat med hänsyn till vissa i bestämmelsen angivna intressen, däribland skyddet för enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden. Bestämmelser som inskränker rätten att ta del av allmänna handlingar finns i sekretesslagen.

En allmän handling som får lämnas ut, d.v.s. som inte omfattas av sekretess, skall enligt 2 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen genast eller så snart det är möjligt tillhandahållas den som önskar ta del av handlingen. Ett besked i en utlämnandefråga bör normalt lämnas redan samma dag, men någon eller några dagars fördröjning kan godtas om det är nödvändigt för att myndigheten skall kunna ta ställning till om den efterfrågade handlingen är allmän och offentlig. Ett visst dröjsmål anses också godtagbart, om framställningen avser ett mycket stort material och särskilt om det är ett stort material som behöver gås igenom för att ställning skall kunna tas till om det kan lämnas ut helt eller delvis.

HOVRATTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGE
Avdelning 1

DOM
2006-02-08

Sid 11
B 3339-05

Sekretesslagen (1980:100) innehåller bestämmelser om tystnadsplikt i det allmännas verksamhet och om förbud att lämna ut allmänna handlingar. Den innehåller alltså inskränkningar i den rätt att ta del av allmänna handlingar som framgår av tryckfrihetsförordningen. Bestämmelserna avser förbud mot att röja uppgift, oavsett på vilket sätt det sker. När sådant förbud gäller sägs *sekretess* gälla. Det är inte möjligt att besluta i en sekretessfråga i förväg. I stället skall frågan om sekretess prövas varje gång en handling begärs utlämnad. Avgörande för om en handling kan lämnas ut eller inte är om utlämnandet kan antas medföra risk för viss angiven skada. I de olika sekretessbestämmelserna beskrivs risken för skada på olika sätt, med hänsyn till vilket intresse som sekretessbestämmelsen är avsedd att skydda. Sekretessen kan vara starkare eller svagare beroende på vilket sekretessintresse som avses. Sekretessbestämmelserna har på detta sätt utformats så att de skall utgöra ett tillräckligt skydd för t.ex. enskildas personliga integritet, samtidigt som den grundlagsfästa offentlighetsprincipen inte skall inskränkas mer än vad som kan anses nödvändigt.

Om en myndighet finner att sådan risk för skada, men eller annan olägenhet som enligt en sekretessbestämmelse utgör hinder mot att lämna ut en uppgift till en enskild person kan undanröjas genom ett förbehåll, skall uppgiften lämnas ut med ett sådant förbehåll (14 kap. 9 § sekretesslagen). Ett förbehåll skall inskränka mottagarens rätt att lämna uppgiften vidare eller utnyttja den på annat sätt. Som exempel på vad ett förbehåll kan innehålla nämns i förarbetena förbud mot att sprida handlingens innehåll vidare eller mot att publicera hemliga uppgifter ur en handling (prop. 1979/80:2 Del A s. 349). Förbehåll kan bara förekomma vid utlämnande till enskild och kan således inte rikta sig till någon som vill ta del av uppgifter i sin egenskap av offentlig funktionär.

Den som begär att få ta del av en handling får enligt 2 kap. 15 § tryckfrihetsförordningen överklaga ett avslagsbeslut eller ett beslut om att handlingen skall lämnas ut med förbehåll. Det är således endast den som begärt att få del av en allmän handling, men fått avslag eller beslut om att han får del av handlingen endast med förbehåll, som kan överklaga. Ett beslut av en myndighet att en allmän handling skall lämnas ut kan inte överklagas.

HOVRÄTTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGE
Avdelning 1

DOM
2006-02-08

Sid 12
B 3339-05

Den som bryter mot ett förbud enligt sekretesslagen att röja eller utnyttja en uppgift kan dömas för brott mot tystnadsplikt enligt 20 kap. 3 § brottsbalken. Detsamma gäller den som bryter mot ett förbehåll som har ställts upp enligt sekretesslagen vid utlämnande av en uppgift.

4. Faktiska omständigheter

4.1 Göteborgsundersökningen

Från mitten av 1970-talet genomfördes inom Göteborgs universitet ett mångårigt forskningsprojekt inom ämnet neuropsykiatri med inriktning på förekomsten av s.k. MBD (DAMP/ADHD) hos barn. Projektet hade som syfte att i ett långtidsperspektiv belysa betydelsen av MBD och därmed förknippade problem. I undersökningen kom att ingå 141 förskolebarn som följdes upp vart tredje år till vuxen ålder. Deltagandet i undersökningen var frivilligt. Till barnens föräldrar och senare till ungdomarna själva gavs vissa löften om sekretess.

Forskningsmaterialet, benämnt Göteborgsundersökningen, omfattade ca 22 hyllmeter och bestod av ett stort antal protokoll, testresultat, intervjusvar, frågeformulär samt video- och audioband. Forskningsmaterialet innehöll ett mycket stort antal uppgifter av integritetskänslig natur om barnen och deras anhöriga. Göteborgsundersökningen har utgjort underlag för bl.a. ett flertal doktorsavhandlingar.

Materialet förvarades av avdelningen för barn- och ungdomspsykiatri, där professor Christopher Gillberg är chef sedan länge, i avdelningens låsta lokaler på Kungsgatan i Göteborg. Forskningsprojektet hade ursprungligen lagts upp och inletts av andra forskare, men Christopher Gillberg hade sedermera kommit att ansvara för fullföljandet. Han hade själv lämnat ett visst sekretesslöfte till undersökningsdeltagarna.

HOVRATTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGE
Avdelning 1

DOM
2006-02-08

Sid 13
B 3339-05

4.2 Begäran om utlämnande

Socionomen Eva Kärfve begärde i februari 2002 att få ta del av forskningsmaterialet. Begäran avslogs den 27 februari 2002 med motiveringen att materialet innehöll uppgifter om enskilda personers hälsotillstånd som, om de röjdes, kunde antas skada enskild person eller dennes närstående. Beslutet överklagades till Kammarrätten i Göteborg, som återförvisade ärendet till universitetet för prövning av om materialet kunde lämnas ut efter avidentifiering alternativt med förbehåll som inskränkte Eva Kärfves rätt att lämna uppgifterna vidare eller utnyttja dem.

Universitetet avslog på nytt Eva Kärfves begäran genom beslut den 10 september 2002. Motiveringen var att de begärda uppgifterna omfattades av sekretess, att förutsättningar för utlämnande av materialet efter avidentifiering inte förelåg samt att tillräckligt stöd för slutsatsen att det efterfrågade materialet kunde utlämnas med förbehåll inte heller förelåg. Eva Kärfve överklagade avslagsbeslutet till kammarrätten.

Läkaren Leif Elinder begärde i juli 2002 att få ta del av handlingar ur Göteborgsundersökningen. Den 30 augusti 2002 avslog universitetet även hans begäran. Leif Elinder överklagade avslagsbeslutet till kammarrätten.

4.3 Kammarrättens domar den 6 februari 2003

Kammarrättens domar i anledning av Eva Kärfves respektive Leif Elinders överklaganden meddelades den 6 februari 2003. Av domarna framgår följande.

Eva Kärfve hade i kammarrätten gjort gällande att hon var forskare vid Lunds universitet, att det var av stor betydelse för hennes forskningsprojekt att få ta del av materialet och att det, utan risk för skada, kunde lämnas ut till henne med förbehåll enligt 14 kap. 9 § sekretesslagen. Eva Kärfve tillade att hon inte hade något intresse av personuppgifterna som sådana utan endast av de metoder som använts vid forskningen och vilket stöd forskarna haft för sina slutsatser.

HOVRATTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGE
Avdelning 1

DOM
2006-02-08

Sid 14
B 3339-05

Universitetet hade motsatt sig att lämna ut handlingarna till Eva Kärfve och anförde bl.a. att Eva Kärfve inte hade visat något samband mellan det efterfrågade materialet och något forskningsprojekt eller att det efterfrågade materialet skulle vara av betydelse för ett sådant projekt.

Leif Elinder hade i kammarrätten anförde huvudsakligen att han i sitt arbete som barnläkare behövde hålla sig väl förtrogen med aktuell forskning, att han var intresserad av hur den aktuella forskningen bedrivits och av att klargöra hur forskarna kommit till sina resultat samt att det var viktigt för den neuropsykiatriska debatten att materialet kunde utsättas för en oberoende och kritisk granskning.

Universitetet hade motsatt sig att handlingarna skulle lämnas ut till Leif Elinder med motsvarande resonemang som i målet mot Eva Kärfve.

Kammarrätten anförde i sin dom att Eva Kärfve och Leif Elinder fick anses ha visat att de hade ett berättigat intresse av att få ta del av det aktuella materialet. Med hänsyn till omständigheterna fick de enligt kammarrätten förutsättas vara väl förtrogna med hantering av sekretesskyddade uppgifter. Enligt kammarrättens bedömning fick det anses stå klart att ett utlämnande till Eva Kärfve respektive Leif Elinder med förbehåll inte skulle medföra risk för skada eller men som anges i de angivna lagrummen (7 kap. 1 § sekretesslagen angående sekretess inom sjuk- och hälsovården, 7 kap. 4 § angående sekretess inom socialtjänsten, 7 kap. 9 § angående sekretess i skolan samt 7 kap. 13 § angående sekretess för uppgift i psykologisk undersökning för forskningsändamål). Med ändring av universitetets beslut förordnade därför kammarrätten att Eva Kärfve och Leif Elinder skulle få ta del av de begärda handlingarna samt att universitetet skulle fastställa de förbehåll som därvid skulle gälla till skydd för enskildas intressen enligt 7 kap. 1, 4, 9 och 13 §§ sekretesslagen.

Universitetet ansökte om resning hos Regeringsrätten och begärde samtidigt inhibition. Ansökningarna avvisades.

HOVRATTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGE
Avdelning 1

DOM
2006-02-08

Sid 15
B 3339-05

4.4 Förbehåll uppställda av universitetet i april 2003 m.m.

Mot bakgrund av kammarrättens domar beslutade universitetet den 7 april 2003 "givet att berörda enskilda personer lämnar sitt godkännande därtill" att handlingarna skulle lämnas ut till Eva Kärve och Leif Elinder med vissa i besluten närmare angivna förbehåll.

Under våren 2003 förberedde univcrsitetets ledning också utlämnandet. Omfattningen av materialet inspekterades på plats, en speciell lokal iordningställdes i universitetets lokaler på Medicinaregatan, där materialet skulle hållas tillgängligt för Eva Kärve och Leif Elinder, och transport av materialet dit förbereddes.

Både Eva Kärve och Leif Elinder överklagade vissa av de av universitetet uppställda förbehållen.

Under den tid som överklagandena behandlades i kammarrätten tillträdde Gunnar Svedberg den 1 juli 2003 tjänsten som rektor för universitet.

4.5 Justitieombudsmannens kritik i juni 2003

Såväl Eva Kärve som Leif Elinder anmälde universitets handläggning av utlämnandearendena till Justitieombudsmannen. I beslut den 10 och 11 juni 2003 riktade Justitieombudsmannen kritik mot universitetet för handläggningen. Vad gällde anmälan från Eva Kärve uttalade Justitieombudsmannen bl.a. att universitetet förtjänade allvarlig kritik för att handläggningen av Eva Kärves begäran att få ta del av forskningsmaterialet tagit tre månader efter det att kammarrätten återförvisat saken. Såvitt gällde Leif Elinders anmälan anförde Justitieombudsmannen bl.a. att det förhållandet att universitetets avslagsbeslut meddelats först sju veckor efter Leif Elinders begäran om att få ta del av handlingarna under alla förhållanden inte kunde anses godtagbar.

HOVRATTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGE
Avdelning 1

DOM
2006-02-08

Sid 16
B 3339-05

4.6 Kammarrättens domar den 11 augusti 2003

Kammarrättens domar i anledning av Eva Kärfves och Leif Elinders överklaganden av vissa av de uppställda förbehållen meddelades den 11 augusti 2003. I domarna påpekades att Eva Kärfve och Leif Elinder genom domarna den 6 februari 2003 redan hade fått rätt att ta del av de begärda handlingarna och att det nu endast kunde prövas om utlämnande skulle ske med de förbehåll som universitetet uppställt. Kammarrätten erinrade om att förbehåll får uppställas endast om det är ägnat att undanröja en viss angiven skaderisk och att ett förbehåll skall utformas så att det inskränker rätten för mottagaren av uppgifterna att förfoga över dessa.

I sitt domslut upphävde kammarrätten de av universitetet uppställda villkoren att berörda enskilda personer skulle lämna sitt godkännande till att handlingarna lämnades ut och att det även skulle krävas godkänd prövning i medicinsk forskningsetisk kommitté. Även förbehållen att Eva Kärfve och Leif Elinder endast skulle få ta del av handlingarna under en begränsad tid och att endast en person i taget skulle få ta del av handlingarna upphävdes. Övriga av universitetet uppställda förbehåll skulle således gälla.

De sex förbehåll som därefter gällde mot Eva Kärfve innebar:

- 1) att uppgifterna bara fick användas inom det av Vetenskapsrådet finansierade forskningsprojektet "Det neurogenetiska paradigmet: etableringen av en ny grand theory i Sverige" som Eva Kärfve hade uppgivit till kammarrätten,
- 2) att hon inte fick lämna vidare sådana uppgifter i utlämnade handlingar som hänförde sig till psykologisk, medicinsk, psykiatrisk eller neurologisk undersökning eller behandling, eller rörde enskilds personliga förhållanden, om inte uppgifterna hade en sådan form att de inte kunde hänföras till någon enskild,
- 3) att hon inte från de lokaler där hon skulle få ta del av handlingarna fick föra bort kopior av dem,

HOVRATTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGE
Avdelning 1

DOM
2006-02-08

Sid 17
B 3339-05

4) att hon inte från lokalerna fick föra bort avskrift av handlingar som innehöll uppgift om psykologisk, medicinsk, psykiatrisk eller neurologisk undersökning eller behandling, eller rörde enskilds personliga förhållanden, om inte uppgifterna hade en sådan form att de inte kunde hänföras till någon enskild,

5) att avskrifter av utlämnade handlingar som innehöll uppgift om psykologisk, medicinsk, psykiatrisk eller neurologisk undersökning eller behandling, eller rörde enskilds personliga förhållanden samt anteckningar angående sådana undersökningar, behandlingar eller förhållanden ur handling som lämnats ut till henne, skulle förstöras när det under 1) ovan nämnda forskningsprojektet var avslutat, dock senast den 31 december 2004, samt

6) att hon fick ta del av handlingarna i universitetets lokal på Medicinaregatan 16 i Göteborg under normal kontorstid samt endast i närvaro av tjänsteman från universitetet.

Även mot Leif Elinder ställdes sex förbehåll upp. Det första innebar att uppgift i utlämnade handlingar som hänförde sig till psykologisk, medicinsk, psykiatrisk eller neurologisk undersökning eller behandling och uppgift i utlämnade handlingar om enskilds personliga förhållanden endast fick användas för granskning av hur forskarna, som deltagit i de forskningsprojekt i vilka handlingarna hade använts, hade kommit fram till sina resultat och slutsatser samt för att han allmänt skulle upprätthålla sin kompetens som barnläkare. Övriga fem förbehåll var i huvudsak likalydande med förbehåll nr 2 - 6 som gällde mot Eva Kärfve.

4.7 Universitetets handläggning under hösten 2003

I anledning av kammarrättens domar skrev Gunnar Svedberg den 14 augusti 2003 ett brev till Christopher Gillberg. Brevet överlämnades med kopia av domarna till Christopher Gillbergs sekreterare samma dag. I brevet anförde Gunnar Svedberg bl.a. att Leif Elinder och Eva Kärfve enligt kammarrättens domar hade rätt att omedelbart ta del av de aktuella handlingarna med angivna förbehåll, att universitetet inte hade rätt

HOVRÄTTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGE
Avdelning 1

DOM
2006-02-08

Sid 18
B 3339-05

att överklaga domarna och att domarna måste verkställas omedelbart. Gunnar Svedberg upplyste vidare att Leif Elinder och Eva Kärfve enligt universitets beslut skulle få ta del av handlingarna i universitetets lokal på Medicinaregatan 16 och att handlingarna därför utan dröjsmål måste flyttas dit från lokalerna på Kungsgatan. I brevet angavs att transporten av handlingarna skulle påbörjas tisdagen den 19 augusti 2003 kl. 09.00. Gunnar Svedberg uppmanade Christopher Gillberg att ombesörja att handlingarna fanns tillgängliga för hämtning vid denna tidpunkt och att han om nödvändigt även skulle ombesörja att alla nycklar till utrymmen där materialet förvarades överlämnades till Märten Persson från Sahlgrenska Akademiförvaltningen.

Christopher Gillberg svarade skriftligen den 18 augusti 2003 bl.a. att han själv inlämnat en resningsansökan med begäran om inhibition till Regeringsrätten den 13 augusti 2003 samt att han inte avsåg att överlämna vare sig materialet eller nycklarna till arkivskåpen till Märten Persson den 19 augusti.

Samma dag, den 18 augusti 2003, höll Gunnar Svedberg som ny rektor ett möte med bl.a. Christopher Gillberg för att orientera sig om de aktuella ärendena.

Märten Persson besökte på Gunnar Svedbergs uppdrag avdelningen för barn- och ungdomspsykiatri den 19 augusti 2003. Controller Kerstin Lamberg överlämnade då en handling av vilken framgick att hon av Christopher Gillberg fått instruktion att inte lämna ut vare sig det aktuella materialet eller nycklar till arkivskåpen.

Gunnar Svedberg övervägde härefter en anmälan mot Christopher Gillberg till Statens ansvarsnämnd i anledning av att Christopher Gillberg inte gav universitetsledningen tillgång till forskningsmaterialet. En anmälan fanns färdig vid månadsskiftet augusti/september 2003, men gavs inte in. Gunnar Svedberg övervägde även andra åtgärder för att möjliggöra för universitetet att lämna ut handlingarna.

I brev den 1 september 2003 underrättade Gunnar Svedberg Eva Kärfve och Leif Elinder om att universitetet hade vidtagit åtgärder för att verkställa kammarrättens domar, men att Christopher Gillberg meddelat att han inte avsåg att överlämna materialet.

HOVRATTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGE
Avdelning 1

DOM
2006-02-08

Sid 19
B 3339-05

Gunnar Svedberg anförde vidare att universitetet hade utrett möjligheterna att bereda Eva Kärfve och Leif Elinder möjlighet att ta del av de aktuella handlingarna trots Christopher Gillbergs vägran, att universitetet hade gjort allt vad som rimligen kunde krävas med anledning av kammarrättens domar samt att Gunnar Svedberg därför beslutat att för närvarande inte vidta ytterligare åtgärder för att göra de aktuella handlingarna tillgängliga för dem.

Den 23 september 2003 skrev Christopher Gillberg till Gunnar Svedberg och förklarade att han hade avslagit begäran om överlämnande av materialet till universitetet. Han angav som skäl bl.a. att de sekretesslöften som getts till deltagarna i studien tillkommit på anmodan av universitetet genom dess etiska kommitté samt att de förbehåll som ställts upp i kammarrättens domar enligt hans mening inte gav Eva Kärfve och Leif Elinder rätt att ta del av materialet.

Den 10 oktober 2003 ägde ett möte rum mellan Gunnar Svedberg och Christopher Gillberg. Gunnar Svedberg fick då del av en skrivelse från f.d. kammarrättspresidenten Nils O. Wentz. I skrivelsen argumenterade Nils O. Wentz för att kammarrättens domar inte var riktiga i sak. Gunnar Svedberg hade under hösten 2003 även kontakter med Madeleine Leijonhufvud, professor i straffrätt och biträdande generaldirektör i Vetenskapsrådet. Hon hade skrivit en artikel i Dagens Medicin, i vilken hävdades att Vetenskapsrådet hade svårt att se att kammarrättens domar lämnade något utrymme för ett utlämnande av materialet till Eva Kärfve. Med anledning av detta började Gunnar Svedberg överväga dels om de av kammarrätten godtagna förbehållen borde tolkas så att handlingarna inte kunde lämnas ut, dels om det skulle vara möjligt att uppställa nya förbehåll.

Den 15 oktober 2003 skickade Christopher Gillberg ett e-mail till Gunnar Svedberg med argument mot att en anmälan till Statens ansvarsnämnd ingavs i detta skede. Christopher Gillberg skrev bl.a. att en bedömning först borde ske av hur förbehållen skulle tolkas, att han aldrig skulle acceptera en förflyttning av materialet och att Gunnar Svedberg därför borde dra tillbaka sin order till honom att överlämna nycklarna.

HOVRÄTTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGE
Avdelning 1

DOM
2006-02-08

Sid 20
B 3339-05

Vissa ytterligare kontakter förekom under hösten mellan Gunnar Svedberg och Christopher Gillberg. Den 4 december 2003 skrev Christopher Gillberg ett e-mail till Gunnar Svedberg där han med hänvisning till undersökningsdeltagarnas krav framhöll att han avsåg att fortsätta motsätta sig ett överlämnande av materialet.

4.8 Behandlingen i universitetets styrelse

Gunnar Svedberg informerade fortlöpande universitetsstyrelsen om ärendena under hösten. Inför styrelsemöte den 17 december 2003 fick han av Arne Wittlöv i uppdrag att lämna en närmare redogörelse för ärendena. Inför mötet förelåg en promemoria från Gunnar Svedberg. I denna omnämnde han bl.a. Justitieombudsmannens kritik i juni 2003. Med hänsyn till ärendenas principiella betydelse och till att han själv inte lyckats säkerställa att universitetet kunnat efterkomma kammarrättens domar, begärde Gunnar Svedberg att ärendena skulle behandlas i styrelsen. Han föreslog vidare, med hänvisning till Madeleine Leijonhufvuds bedömning, att styrelsen skulle tillstyrka att Eva Kärfve informerades om att hon inte uppfyllde ett av de förbehåll som godkänts av kammarrätten. Gunnar Svedberg meddelade även att han ansåg att Christopher Gillberg borde anmälas till Statens ansvarsnämnd för sin vägran att göra forskningsmaterialet tillgängligt.

Av protokollet från styrelsemötet framgår bl.a. att styrelsen med hänvisning till frågans principiella betydelse beslutade bordlägga ärendena för att få mer tid att ta del av det skriftliga underlag som presenterats. Styrelsen ställde sig dock bakom en anmälan till ansvarsnämnden. Studeranderepresentanten Mikael Baaz reserverade sig mot bordläggningsbeslutet och anförde att universitetet borde efterkomma kammarrättens domar.

Den 19 december 2003 beslutade Justitieombudsmannen att inleda den förundersökning som ledde fram till nu aktuella åtal. Av de nu tilltalade fick i vart fall Gunnar Svedberg och Arne Wittlöv omgående kännedom om beslutet.

HOVRATTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGE
Avdelning 1

DOM
2006-02-08

Sid 21
B 3339-05

Arne Wittlöv har berättat att han i början av januari 2004 hade ett möte med Christopher Gillberg och att Christopher Gillberg då förklarade att han alltså stod fast vid att han inte kunde medverka till att materialet lämnades ut.

Vid styrelsemötet den 22 januari 2004 beslutade styrelsen i enlighet med Gunnar Svedbergs förslag dels att tillstyrka att rektor skulle meddela Eva Kärffe att det aktuella förbehållet i kammarrättsdomen inte var uppfyllt och att hon därmed inte hade rätt att ta del av forskningsmaterialet i enlighet med begäran, dels att uppdra åt Gunnar Svedberg att utforma ett ytterligare förbehåll som säkerställde att Leif Elinder hade det berättigade intresse av att få del av forskningsmaterialet som han hävdade.

4.9   Universitetets beslut att inte lämna ut materialet till Eva Kärffe

Den 27 januari 2004 beslutade Gunnar Svedberg att Eva Kärffe inte skulle få ta del av forskningsmaterialet med hänvisning till det av universitetet uppställda och av kammarrätten accepterade förbehållet om det forskningsändamål för vilket uppgifterna i utlämnade handlingar skulle få användas. Av beslutet framgår att universitetet hade ingått i "prövning av förbehållet" mot bakgrund av en promemoria upprättad den 12 mars 2003 inom Vetenskapsrådet. Enligt promemorian fanns det inte något samband mellan Eva Kärffes forskning och det forskningsprojekt som hon angett vid sin begäran om att få del av handlingarna och för vilket hon enligt kammarrättens dom den 6 februari 2003 fick använda uppgifterna.

4.10   Universitetets beslut om ytterligare förbehåll mot Leif Elinder

Genom beslut den 2 februari 2004 uppställde universitetet genom Gunnar Svedberg ett nytt förbehåll mot Leif Elinder. Universitetet anförde i beslutet bl.a. att man hade fått anledning anta att Leif Elinder inte bedrev sådan verksamhet eller hade en sådan ställning att det var befogat att ge honom tillgång till materialet ens med förbehåll. Med anledning därav beslutade universitetet att en förutsättning för att Leif Elinder skulle få

HOVRATTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGE
Avdelning 1

DOM
2006-02-08

Sid 22
B 3339-05

ta del av handlingarna var att han visade att det ingick i hans arbetsuppgifter hos Uppsala kommun att granska eller i övrigt skaffa sig kännedom om grundmaterialet för den aktuella forskningen.

4.11 Utvecklingen fram till maj 2004

Eva Kärfve och Leif Elinder överklagade universitetets beslut den 27 januari och den 2 februari 2004 till kammarrätten. I domar den 4 maj 2004 upphävde kammarrätten de överklagade besluten.

Den 7 maj 2005 förstördes forskningsmaterialet. Gunnar Svedberg fick kännedom om detta den 10 maj. De begärda uppgifterna kom alltså aldrig att lämnas ut.

5. Hovrättens bedömning

5.1 Allmänt om universitetets handläggning

Genom de två första domarna den 6 februari 2003 bestämde kammarrätten att Eva Kärfve och Leif Elinder hade rätt att ta del av de begärda handlingarna. Genom de två senare domarna den 11 augusti 2003 bestämde kammarrätten vilka förbehåll som skulle gälla i samband med att handlingarna lämnades ut till dem. Genom kammarrättens domar hade således frågan om huruvida handlingarna skulle lämnas ut till Eva Kärfve och Leif Elinder blivit slutligt avgjord.

Universitetet hade inför kammarrättens prövning möjlighet att anföra skäl mot att begärda handlingar skulle lämnas ut till Eva Kärfve och Leif Elinder. Sedan domarna, som inte kunde överklagas, fällit i februari 2003 har det saknat betydelse om universitetet ansåg att domstolen haft ett felaktigt eller bristfälligt underlag. Efter februaridomarna återstod för universitetet endast att formulera de förbehåll som man ansåg krävdes för att motverka att enskilda skulle drabbas av men till följd av att handlingarna lämnades ut. Universitetet hade därefter tillfälle att inför kammarrätten argumentera

HOVRÄTTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGE
Avdelning 1

DOM
2006-02-08

Sid 23
B 3339-05

för den utformning av förbehållen som universitetet hade valt. Sedan kammarrätten avgjort vilka förbehåll som kunde godtas, var även frågan om på vilka villkor som sökandena skulle få del av de begärda handlingarna slutligt avgjord. Det har därefter saknats utrymme för universitetet att göra en förnyad prövning av Eva Kärftes och Leif Elinders rätt att ta del av handlingarna.

Vid den tid som åtalet avser var det således inte längre sekretesslagstiftningen som skulle tolkas och tillämpas utan kammarrättens domar. Dessa var tydliga till sitt innehåll. Av Gunnar Svedbergs brev till Christopher Gillberg den 14 augusti 2003 och till Eva Kärftve och Leif Elinder den 1 september 2003 framgår att universitetets ledning hade förstått att det ålåg universitetet att omedelbart lämna ut handlingarna.

Redan tryckfrihetsförordningens krav på skyndsamt vid handläggning av en begäran om att få ta del av en allmän handling borde ha medfört att universitetet undvek åtgärder som ytterligare fördröjde att handlingarna lämnades ut. Trots det har universitetet genom sin tolkning av förbehållen och genom att uppställa ytterligare förbehåll försvårat för Eva Kärftve och Leif Elinder att få ta del av handlingarna.

5.2 Christopher Gillbergs ansvar

Åklagaren har påstått att Christopher Gillberg efter kammarrättens domar den 11 augusti 2003 och fram till den 7 maj 2004, då materialet uppges ha förstörts, i sin egenskap av avdelningschef vid avdelningen för barn- och ungdomspsykiatri uppsåtligt åsidosatt vad som gäller för uppgiften genom att underlåta att efterfölja kammarrättens domar och låta Leif Elinder och Eva Kärftve ta del av handlingarna. Enligt åtalet har Christopher Gillberg därvid dels för egen del vägrat att lämna ut handlingarna, dels vägrat att göra handlingarna tillgängliga för universitetets ledning.

Forskningsmaterialet var universitetets egendom och därmed att betrakta som allmän handling. Det förvarades hos avdelningen för barn- och ungdomspsykiatri, där Christopher Gillberg var chef. Genom Gunnar Svedbergs brev den 14 augusti 2003, till vilket var fogad kopia av kammarrättens domar angående förbehållen, fick Christopher

HOVRATTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGE
Avdelning 1

DOM
2006-02-08

Sid 24
B 3339-05

Gillberg klart för sig att det aktuella materialet måste lämnas ut. Som avdelningschef hade Christopher Gillberg ansvaret för att handlingarna gjordes tillgängliga för Eva Kärfve och Leif Elinder. Att Christopher Gillberg var medveten om att ansvaret närmast vilade på honom framgår inte minst av de instruktioner han inför Mårten Perssons besök hade gett Kerstin Lamberg att inte ge universitetsledningen tillgång till materialet. Det framgår också av Christopher Gillbergs skriftliga svar den 18 augusti 2003 till Gunnar Svedberg.

Universitetet hade genom Gunnar Svedberg beordrat Christopher Gillberg att överlämna materialet till universitetet, för förflyttning till en lokal där Eva Kärfve och Leif Elinder skulle få ta del av det. Med hänsyn härtill anser hovrätten i likhet med tingsrätten att Christopher Gillberg inte kan fällas till ansvar för att han för egen del vägrat lämna ut handlingarna. Han var däremot skyldig att i enlighet med universitetets order ställa handlingarna till förfogande för förflyttning.

Christopher Gillberg har invänt att han inte uppfattade Gunnar Svedbergs order den 14 augusti 2003 som allvarligt menad. Han har därvid särskilt hänvisat till mötet den 18 augusti 2003, till att Mårten Persson inte följde upp besöket på avdelningen och till att han inte fick någon ny uppmaning att ställa materialet till förfogande.

Gunnar Svedberg har emellertid uppgett att han inte någon gång tagit tillbaka ordern från den 14 augusti 2003 och att det måste ha stått helt klart för Christopher Gillberg att ordern gällde fortlöpande, även om den inte uttryckligen upprepades. Enligt Gunnar Svedberg förekom inte något vid mötet den 18 augusti som kunde ha gett Christopher Gillberg uppfattningen att ordern inte längre gällde eller att den inte var allvarligt menad. Gunnar Svedbergs uppgifter har i detta avseende bekräftats av byråchefen vid rektors kansli Bengt Wedel. I samma riktning pekar det faktum att Bengt Wedel i tiden efter mötet den 18 augusti fick i uppdrag att utforma en anmälan till Statens ansvarsnämnd i anledning av Christopher Gillbergs vägran och att Christopher Gillberg kände till att en sådan anmälan övervägdes. Vidare framgår av flera e-postmeddelanden från Christopher Gillberg till Gunnar Svedberg att han under hela hösten alltjämt ansåg sig utsatt för kravet att lämna ifrån sig handlingarna och vidhöll sin uttryckliga orderväg-

HOVRÄTTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGE
Avdelning 1

DOM
2006-02-08

Sid 25
B 3339-05

ran. Det har också framkommit att Gunnar Svedberg vid tiden för styrelsemötet den 17 december fortfarande övervägde att anmäla Christopher Gillberg till ansvarsnämnden. Slutligen har Arne Wittlöv berättat att han vid ett möte med Christopher Gillberg strax efter årsskiftet 2003/2004 frågade om denne alltjämt vidhöll sin vägran och att Christopher Gillberg bekräftade det.

Sammantaget finner hovrätten det bevisat att Christopher Gillberg var medveten om att ordern att ställa materialet till ledningens förfogande gällde fortlöpande från det att den tillsammans med kammarrättsdomarna kom honom till del den 14 augusti 2003. Han har varit skyldig att göra vad som ankom på honom för att domarna skulle följas.

Christopher Gillberg har förklarat att han aldrig varit beredd att medverka till att handlingarna skulle lämnas ut till Eva Kärffe eller Leif Elinder. Hans handlande har alltså varit uppsåtligt och har fått till följd att Eva Kärffe och Leif Elinder definitivt förvägrades en grundlagsskyddad och principiellt viktig rättighet. Sammantaget finner hovrätten att Christopher Gillbergs handlande inneburit att han åsidosatt vad som gällde för honom i uppgiften som avdelningschef på ett sådant sätt att ansvar för tjänstefel i och för sig bör komma ifråga. Christopher Gillberg har emellertid även invänt att hans handlande bör anses ursäktligt med anledning av de övriga hänsyn han haft att ta.

Christopher Gillberg har således gjort gällande att han i en situation som den aktuella varit förhindrad av läkar- och forskareetik att lämna ut uppgifter om undersökningspersoner och deras anhöriga. Han har särskilt hänvisat till internationella deklARATIONER utformade av Världsläkarförbundet samt till Europakonventionen.

De internationella deklARATIONER som Världsläkarförbundet enats om har inte sådan karaktär att de har företräde framför svensk lag. Vad Christopher Gillberg har invänt med anledning av innehållet i dessa deklARATIONER saknar därför betydelse i målet.

Av artikel 8 i Europakonventionen följer att var och en har rätt till respekt för bl.a. sitt privat- och familjeliv samt att åtnjutandet av denna rättighet inte får inskränkas av offentlig myndighet annat än i vissa angivna fall. Sekretesslagens regler syftar till att, i

HOVRATTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGE
Avdelning 1

DOM
2006-02-08

Sid 26
B 3339-05

enlighet med artikel 8 i Europakonventionen, skydda bl.a. enskilda från att uppgifter om deras personliga förhållanden röjs i andra fall än när det kan anses godtagbart med hänsyn till intresset av insyn i det allmännas verksamhet. Regelverket får anses uppfylla Europakonventionens krav och genom kammarrättens domar har slagits fast hur reglerna i det aktuella fallet skall tolkas. Christopher Gillbergs invändning om att hans handlande har varit ursäktligt med hänsyn till Europakonventionen kan därför inte godtas.

Christopher Gillberg har också anfört att han riskerade åtal för brott mot tystnadsplikt om han lämnade ut handlingarna till Eva Kärfve och Leif Elinder. Genom kammarrättens domar hade det emellertid slutligt avgjorts att sekretesslagen medgav att handlingarna lämnades ut. Något ansvar för brott mot tystnadsplikt kunde då självfallet inte komma i fråga, vilket Christopher Gillberg enligt hovrättens mening också måste ha förstått.

Christopher Gillberg har vidare hänvisat till att han varit bunden av de löften om sekretess som gavs till undersökningsdeltagarna i enlighet med de krav som uppställdes för forskningen. Det sekretesslöfte som lämnades 1984 hade följande lydelse:

"Alla uppgifter behandlas konfidentiellt och är hemligstämplade. Ingen databehandling med möjlighet att identifiera Ditt barn kommer att ske. Ingen information har lämnats tidigare eller kommer att lämnas nu till läraren angående barnet annat än att hon/han deltog vid skolstarten i en undersökning som utfördes från Östra sjukhuset, vars resultat nu, liksom vid ett tidigare tillfälle för 3 år sedan, skall följas upp."

Senare lämnades ytterligare ett sekretesslöfte med följande lydelse:

"Deltagandet är förstås helt frivilligt, och liksom vid tidigare undersökningstillfällen kommer Du aldrig någonsin att ingå i någon form av offentligt dataregister, och databearbetning kommer att ske på ett sätt så att ingen annan än vi som träffar Dej och har direktkontakt med Dej kan få reda på någonting över huvud taget om Dej."

De löften om sekretess som lämnats till undersökningsdeltagarna har åtminstone i vissa delar gått längre än vad sekretesslagen medger. Hovrätten konstaterar att det saknas laglig möjlighet att skapa en vidare sekretess än som följer av sekretesslagen och att det inte är möjligt att besluta i en sekretessfråga förrän en handling begärs utlämnad. Av detta följer att de ovan redovisade sekretesslöftena inte har företräde framför gäl-

HOVRATTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGE
Avdelning 1

DOM
2006-02-08

Sid 27
B 3339-05

lande rätt eller domstols tillämpning av rättsreglerna. Christopher Gillbergs invändningar är således inte relevanta för bedömningen av hans straffrättsliga ansvar.

Christopher Gillberg har slutligen gjort gällande att hans handlande varit försvarligt med hänsyn till att svensk forskning skulle råka i vanrykte och att benägenheten att delta i medicinska forskningsprojekt skulle minska, om uppgifter som lämnats i förtroende lämnas vidare till privatpersoner. Hovrätten anmärker att det finns andra möjligheter att ta tillvara forskningens intressen, t.ex. att avidentifiera undersökningsmaterial och därigenom undvika att känsliga uppgifter lämnas ut. Vad Christopher Gillberg har anfört i det här hänseendet kan i vart fall inte befria honom från ansvar.

Christopher Gillbergs handlande har således inte varit ursäktligt. Tvärtom har han under lång tid underlåtit att iaktta vad som ålegat honom som tjänsteman med anledning av kammarrättens domar. Gärningen kan inte bedömas som ringa. Christopher Gillberg skall därför dömas för tjänstefel för tiden efter den 14 augusti 2003 då han fick kännedom om kammarrättens domar. Brottet är allvarligt eftersom Christopher Gillberg uppsåtligt åsidosatt den grundlagsfästa offentlighetsprincipen.

I fråga om påföljd gör hovrätten samma bedömning som tingsrätten.

5.3 Gunnar Svedbergs ansvar

Justitieombudsmannen har mot Gunnar Svedberg gjort gällande att denne från den 1 september 2003 och fram till den 7 maj 2004, då materialet uppges ha förstörts, i sin egenskap av rektor vid universitetet uppsåtligt eller av oaktsamhet vid myndighetsutövning åsidosatt vad som gäller för uppgiften genom att underlåta att efterfölja kammarrättens domar och låta Leif Elinder och Eva Kärfve ta del av handlingarna. Närmare bestämt har Justitieombudsmannen lagt Gunnar Svedberg till last att han inte tillsett att handlingarna var tillgängliga för utlämnande och att han genom upprättande av nya förbehåll och genom tolkning av tidigare förbehåll försökt förhindra att Leif Elinder och Eva Kärfve skulle få del av handlingarna.

HOVRÄTTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGE
Avdelning 1

DOM
2006-02-08

Sid 28
B 3339-05

Såvitt gäller bedömningen av Gunnar Svedbergs handlande före den 10 oktober 2003, ansluter sig hovrätten till tingsrättens bedömning. Gunnar Svedberg har således under tiden från den 1 september till den 10 oktober 2003 genom passivitet gjort till skyldig till oaktsamt tjänstefel, som inte kan bedömas som ringa.

När det gäller tiden därefter anser hovrätten att Gunnar Svedberg inte heller då agerat tillräckligt beslutsamt för att få tillgång till forskningsmaterialet. Gunnar Svedberg har emellertid gjort gällande att hans handlande efter denna tidpunkt inte bör medföra ansvar, eftersom han då fick del av två artiklar som gav honom uppfattningen att vissa ytterligare krav kunde ställas på Eva Kärfve och Leif Elinder innan materialet kunde lämnas ut. Utredningen visar att Gunnar Svedberg med anledning härav föreslog styrelsen att Eva Kärfve skulle meddelas att hon inte kunde få del av materialet eftersom hon inte uppfyllde de uppställda förbehållen samt att ytterligare förbehåll skulle uppställas i förhållande till Leif Elinder. Gunnar Svedberg har anfört att hans uppfattning om att förfarandet var korrekt delades av välrenommerade jurister och att han följt deras råd. Han har vidare pekat på att universitetets styrelse ställde sig bakom hans förslag.

Utredningen visar att Christopher Gillberg under hösten skickade flera e-postmeddelanden till Gunnar Svedberg, av vilka framgick att Christopher Gillberg fortfarande ansåg sig utsatt för kravet att lämna ifrån sig handlingarna. Det har också framkommit att Gunnar Svedberg vid styrelsemötet i december ansåg att Christopher Gillberg måste anmälas till ansvarsnämnden för sin vägran att lämna ut handlingarna. Av Arne Wittlövs uppgifter framgår att han vid ett möte med Christopher Gillberg strax efter årsskiftet 2003/2004 tog upp frågan om denne fortfarande vägrade lämna ut materialet. Dessa omständigheter tyder på att Gunnar Svedberg för universitetets räkning insåg att handlingarna borde lämnas ut i enlighet med kammarrättens domar, men att han samtidigt med stöd av de båda artiklarna försökte finna en lösning med anledning av att han inte lyckats förmå Christopher Gillberg att lämna ifrån sig materialet.

För att Gunnar Svedbergs underlåtenhet att följa kammarrättens domar skall anses ursäktlig bör enligt hovrätten i vart fall krävas betydligt mer än att han tog del av de två

HOVRATTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGE
Avdelning 1

DOM
2006-02-08

Sid 29
B 3339-05

artiklarna och inhämtade råd av författarna. Gunnar Svedberg hade som rektor tillgång till intern expertis i form av universitetets jurister och tjänstemännen inom det egna kansliet. Det har också framkommit att universitetet med anledning av ärendet hade kopplat in den advokat som man vanligtvis brukade anlita. Gunnar Svedberg har endast i obestämda ordalag berört innebörden av de råd och synpunkter han faktiskt fick från annat håll än från dem som hade författat de två artiklarna. Något skriftligt sakkunnigutlåtande har såvitt framkommit inte inhämtats. Sammantaget anser hovrätten därför inte att Gunnar Svedberg kan gå fri från ansvar. Det förhållandet att styrelsen ställt sig bakom hans förslag fräntar honom inte heller ansvaret.

Hovrätten finner således att Gunnar Svedberg under hela den tid som åtalet avser av oaktsamhet har åsidosatt sina åligganden i tjänsten som rektor genom att inte tillse att handlingarna blev tillgängliga för utlämnande. Gunnar Svedberg har vidare av oaktsamhet åsidosatt vad som gällde för hans uppgift genom upprättande av nya förbehåll och tolkning av tidigare förbehåll. Gärningen kan inte anses vara ringa. Gunnar Svedberg skall därför dömas för tjänstefel.

Den påföljd tingsrätten har bestämt är enligt hovrättens mening väl avvägd även med beaktande av att hovrätten bifaller åtalet för hela tidsperioden.

5.4 Arne Wittlövs ansvar

Åklagaren har mot Arne Wittlöv gjort gällande att han från december 2003 då frågan kom att behandlas av universitetsstyrelsen och fram till den 7 maj 2004, i sin egenskap av ordförande i styrelsen uppsåtligen eller av oaktsamhet vid myndighetsutövning åsidosatt vad som gäller för uppgiften genom att underlåta att efterfölja kammarrättens domar och låta Leif Elinder och Eva Kärfve ta del av handlingarna. Åklagaren har närmare bestämt gjort gällande att Arne Wittlöv underlåtit att verka för att handlingarna skulle lämnas ut till Leif Elinder och Eva Kärfve och att han tvärtom, jämte Gunnar Svedberg, genom upprättande av nya förbehåll och genom tolkning av tidigare förbehåll försökt förhindra att Leif Elinder och Eva Kärfve skulle få del av handlingarna.

HOVRÄTTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGE
Avdelning 1

DOM
2006-02-08

Sid 30
B 3339-05

Arne Wittlöv har även i hovrätten förnekat att han gjort sig skyldig till tjänstefel. Han har gjort gällande att ansvaret för utlämnande av allmänna handlingar legat på Gunnar Svedberg som myndighetschef och att det inte ingått i hans uppgifter som styrelseordförande att efterkomma kammarrättens domar eller i övrigt verka för att handlingarna lämnades ut. Arne Wittlöv har tillagt att styrelsen endast haft att informera sig och möjligen vägleda Gunnar Svedberg som rektor.

Av 2 § högskolelagen framgår att en högskolas styrelse har inseende över högskolans alla angelägenheter och ansvarar för att dess uppgifter fullgörs. Styrelsen skall således besluta i viktigare frågor om verksamhetens övergripande inriktning och högskolans organisation, om årsredovisningar, budgetunderlag och liknande viktigare framställningar, om viktigare föreskrifter, om vissa personalfrågor samt i frågor i övrigt som är av principiell vikt (2 kap. 2 § högskoleförordningen). Andra frågor skall i princip avgöras av rektor, som enligt 3 § högskolelagen skall leda verksamheten under styrelsen. Rektorn skall som myndighetens chef se till att verksamheten bedrivs författningsenligt och effektivt (7 § verksförordningen).

Enligt hovrättens mening måste en fråga om utlämnande av allmänna handlingar i ett enskilt ärende anses vara en sådan rent administrativ och verkställande uppgift som det ankommer på universitetets rektor att sköta. I normala fall torde universitetets styrelse såldes inte fatta beslut i sådana ärenden. I det här fallet har ärendet emellertid kommit att behandlas av styrelsen. Det förhållandet att styrelsen därefter ställt sig bakom Gunnar Svedbergs förslag till åtgärder är dock enligt hovrättens mening inte tillräckligt för att Arne Wittlöv skall anses ha ådragit sig ett straffrättsligt ansvar för tjänstefel. Åtalet mot honom skall därför ogillas.

5.5 Rättegångskostnader

Vad de offentliga försvararna begärt i ersättning är skäligt.

Christopher Gillberg bör med tillämpning av 31 kap. 1 § fjärde stycket rättegångsbalken åläggas återbetalningsskyldighet med 40 000 kr.

HOVRÄTTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGE
Avdelning 1

DOM
2006-02-08

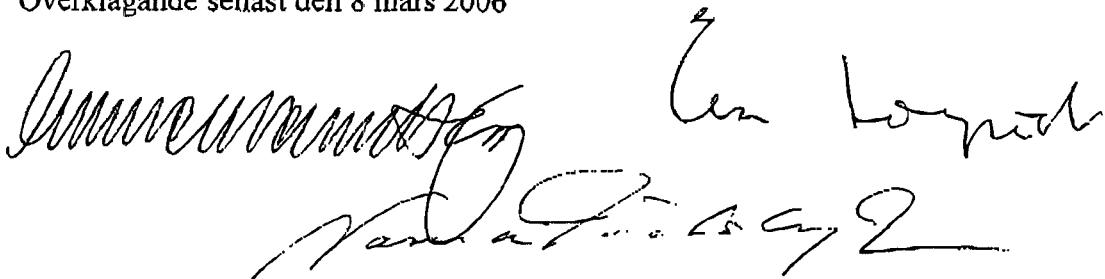
Sid 31
B 3339-05

Vad gäller Gunnar Svedberg har hovrätten efter överklagande av såväl Justitieombudsmannen som Gunnar Svedberg fastställt tingsrättens domslut. Med anledning härav och med tillämpning av 31 kap. 1 § fjärde stycket rättegångsbalken bör Gunnar Svedberg åläggas återbetalningsskyldighet med 20 000 kr.

Arne Wittlöv skall med hänsyn till utgången i ansvarsdelen tillerkännas ersättning för sina rättegångskostnader.

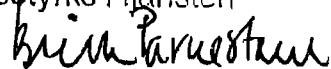
ÖVERKLAGANDE, ~~se bilaga B~~

Överklagande senast den 8 mars 2006

The image shows two handwritten signatures in black ink. The top signature is 'Gunnar Svedberg' and the bottom signature is 'Arne Wittlöv'. To the right of the signatures, the name 'Arne Wittlöv' is written in a larger, more legible hand.

I avgörandet har deltagit hovrättspresidenten Gunnel Wennberg, hovrättsråden Eva Lönqvist och Nanna Töcksberg, referent, samt nämndemännen Solveig Persson och Hans Johansson.

Bestyrks i tjänsten

Britt Parnestam

GÖTEBORGS TINGSRÄTT DOM

Avdelning 7

Rotel 701

2005-06-27

meddelad i

Göteborg

Mål nr B 2894-04

Juridik Idag
www.nj.se/juridikidag**PARTER** (Antal tilltalade: 3)**Åklagare**

Vice överåklagare Kerstin Skarp

Åklagarkammaren i Västerås

Tilltalad

Lars CHRISTOPHER Gillberg, 500419-5151

c/o Avd för barn- och ungdomspsykiatri

Kungsgatan 12

411 19 GÖTEBORG

Offentlig försvarare:

Advokat Monica Rösman

c/o Advokatbyrån Rösman AB

Vallgatan 38

411 16 GÖTEBORG

DOMSLUT**BEGÅNGNA BROTT**

Tjänstefel

LAGRUM

20 kap 1 § 1 st brottsbalken

PÅFÖLJD M. M.

1. Villkorlig dom
2. Dagsböter 50 å 750 kr

SÄRSKILD RÄTTSSVERKAN

Den tilltalade åläggs att betala en avgift på 500 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
404 83 Göteborg	Gustav Adolfs Torg 1	031-701 10 07 E-post: gbg.tingsratt@dom.se	031-701 13 07	måndag - fredag 09:00 - 14:00

GÖTEBORGS TINGSRÄTT
Avdelning 7
Rotel 701

DOM
2005-06-27

B 2894-04

BESLUT I ÖVRIGA FRÅGOR, SKADESTÅND M. M.

Monica Rösman tillerkänns ersättning av allmänna medel med 185 012 kr. Av detta belopp skall Christopher Gillberg till staten återbetala 75 000 kr.

GÖTEBORGS TINGSRÄTT DOM

Avdelning 7

Rotel 701

2005-06-27
meddelad i
Göteborg

Mål nr B 2894-04

PARTER (Antal tilltalade: 3)**Åklagare**Vice överåklagare Kerstin Skarp
Åklagarkammaren i Västerås**Tilltalad**Uno GUNNAR Svcdberg, 470812-7610
c/o Göteborgs Universitet
Box 100
405 30 GÖTEBORG**Offentlig försvarare:**Advokat Claes Östlund
c/o Advokatfirman Olof Ahlstedt HB
Box 11017
404 21 Göteborg**DOMSLUT****BEGÅNGNA BROTT**

Tjänstefel

LAGRUM

20 kap 1 § 1 st brottsbalken

PÅFÖLJD M. M.

Dagsböter 40 å 800 kr

SÄRSKILD RÄTTSVERKAN

Den tilltalade åläggs att betala en avgift på 500 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

Postadress

404 83 Göteborg

Besöksadress

Gustav Adolfs Torg

1

Telefon

031-701 10 07

Telefax

031-701 13 07

E-post: gbg.tingsratt@dom.se**Expeditionstid**

måndag - fredag

09:00 - 14:00

GÖTEBORGS TINGSRÄTT
Avdelning 7
Rotel 701

DOM
2005-06-27

B 2894-04

BESLUT I ÖVRIGA FRÅGOR, SKADESTÅND M. M.

Claes Östlund tillerkänns ersättning av allmänna medel med 160 391 kr. Av detta belopp skall Gunnar Svedberg till staten återbetala 32 000 kr.

GÖTEBORGS TINGSRÄTT DOM

Avdelning 7

Rotel 701

2005-06-27

meddelad i

Göteborg

Mål nr B 2894-04

PARTER (Antal tilltalade: 3)**Åklagare**

Vice överåklagare Kerstin Skarp

Åklagarkammaren i Västerås

Tilltalad

ARNE Bror Konrad Wittlöv, 401020-2317

Riddargatan 43

114 57 STOCKHOLM

Offentlig försvarare:

Advokat Jon Mannheimer

c/o Jon Mannheimer Advokatbyrå

Box 2190

403 13 Göteborg

DOMSLUT

Åtalet ogillas.

BESLUT I ÖVRIGA FRÅGOR, SKADESTÅND M. M.

Jon Mannheimer tillerkänns ersättning av allmänna medel med 124 740 kr. Detta belopp skall staten svara för.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
404 83 Göteborg	Gustav Adolfs Torg 1	031-701 10 07 E-post: gbg.tingsratt@dom.se	031-701 13 07	måndag - fredag 09:00 - 14:00

GÖTEBORGS TINGSRÄTT
Avdelning 7
Rotel 701

2005-06-27

B 2894-04

YRKANDEN M.M.

Åklagarens yrkanden, se bilaga 1.

Samtliga åtalade har förnekat brott. De har i andra hand gjort gällande att ett eventuellt tjänstefel är ringa.

BAKGRUND

Utöver de faktiska förhållanden som anges i åklagarens gärningsbeskrivning kan antecknas följande. Eva Kärfve begärde den 19 februari 2002 hos universitetet att få ta del av de aktuella handlingarna. Efter avslagsbeslut och överklagande återförvisade kammarrätten frågan till universitetet. Den 9 juni 2002 ingav även Leif Elinder en begäran om att få ta del av handlingarna. Efter nya avslag och överklaganden gav kammarrätten i domarna den 6 februari 2003 Leif Elinder och Eva Kärfve rätt att ta del av handlingarna och föreskrev att universitetet enligt 14 kap 9 § sekretesslagen skulle fastställa förbehåll till skydd för enskildas intressen. Domarna vann laga kraft. Av Christopher Gillberg och universitetet ingivna resningsansökningar avvisades. Den 7 april 2003 uppställde universitetet - utan att lämna ut handlingarna - ett antal förbehåll som skulle inskränka Leif Elinders och Eva Kärfves rätt att lämna uppgifter vidare och utnyttja dem. Sedan även delar av dessa beslut överklagats upphävde kammarrätten i domarna den 11 augusti 2003 vissa av förbehållen. Domarna vann laga kraft. Av Christopher Gillberg och universitetet ingivna resningsansökningar avvisades. - JO hade i juni 2003 riktat allvarlig kritik mot universitetet för dess sätt att handlägga ärendena.

De aktuella handlingarna förvarades i arkivskåp på Christopher Gillbergs avdelning på Kungsgatan 12. Som avdelningschef hade Christopher Gillberg ansvaret för

GÖTEBORGS TINGSRÄTT
Avdelning 7
Rotel 701

2005-06-27

B 2894-04

frågor om utlämnande av handlingar. Gunnar Svedberg skickade den 14 augusti 2003 ett brev till Christopher Gillberg vari han meddelade att Leif Elinder och Eva Kärfve enligt universitetets beslut den 7 april 2003 skulle få ta del av handlingarna i universitetets lokal på Medicinargatan 16 och att handlingarna den 19 augusti 2003 skulle flyttas dit samt att Christopher Gillberg skulle ombesörja att handlingarna fanns tillgängliga för hämtning och att nödvändiga nycklar överlämnades. Christopher Gillberg besvarade brevet den 18 augusti 2003. Den dagen hölls även ett möte mellan Christopher Gillberg och Gunnar Svedberg m fl. Den hämtning som var utsatt till den 19 augusti 2003 blev inte genomförd. Gunnar Svedberg meddelade Leif Elinder och Eva Kärfve i brev den 1 september 2003 att han beslutat att f n inte inom universitetets ram vidta ytterligare åtgärder för att göra handlingarna tillgängliga men att han avsåg att föra frågan om Christopher Gillbergs vägran att lämna ut handlingarna till Statens ansvarsnämnd. Gunnar Svedberg hade den 10 oktober 2003 ett sammanträffande med Christopher Gillberg. Christopher Gillberg avsände under hösten ett antal e-postbrev till Gunnar Svedberg.

Utlämnandefrågan togs upp på ett möte i universitetets styrelse den 17 december 2003 varvid beslutades att bordlägga ärendet för att ledamöterna skulle få tid på sig att ta del av det skriftliga materialet. Styrelsen ställde sig även bakom att en anmälan skulle göras till Statens ansvarsnämnd. Vid nästa styrelsemöte, den 22 januari 2004, beslutades bl a att tillstyrka att rektor skulle meddela Eva Kärfve att hon inte skulle få del av handlingarna och att uppdra åt rektor att utforma ett ytterligare förbehåll för Leif Elinder. Den 27 januari 2004 beslutade prorektorn Kerstin Norén att Eva Kärfve inte skulle få ta del av det aktuella forskningsmaterialet och den 2 och 10 februari 2004 beslutade Gunnar Svedberg att ställa upp ett nytt förbehåll för Leif Elinder. Förbehållet utformades som ett villkor för att Leif Elinder skulle få ta del av handlingarna. Kammarrätten upphävde i dom den 4 maj 2004 även dessa tre beslut.

GÖTEBORGS TINGSRÄTT
Avdelning 7
Rotel 701

2005-06-27

B 2894-04

PARTERNAS UTVECKLING AV TALAN

Åklagaren: De förbehåll som universitetet enligt kammarrättens domar den 6 februari 2003 skulle fastställa utgjorde inte hinder för utlämnande utan avsåg endast en begränsning av målsägandenas möjligheter att använda materialet. - Gunnar Svedberg hade den 1 juli 2003 tillträtt befattningen som rektor för universitetet. Som svar på Gunnar Svedbergs brev den 14 augusti meddelade Christopher Gillberg den 18 augusti att han inte skulle medverka till att handlingarna lämnades ut. När förvaltningschefen Mårten Persson den 19 augusti 2003 kom till lokalerna på Kungsgatan för att motta nycklar till arkivskåpen fick han av Kerstin Lamberg, controller på institutionen, beskedet att nycklarna inte skulle lämnas ut. Kerstin Lamberg intygade även i en handling daterad samma dag att hon av Christopher Gillberg fått instruktion och klara besked om att inte lämna ut material eller nycklar. Handlingarna blev sedan inte utlämnade. - Den 9 maj 2004 meddelades att forskningsmaterialet förstörts av tre medarbetare till Christopher Gillberg.

Christopher Gillberg: De aktuella handlingarna utgörs av 22 hyllmeter forskningsmaterial. Han har inte fått några krav på att lämna ut nycklar eller att göra handlingarna tillgängliga. Han har heller inte anmodats medverka. Han har inte vid något tillfälle hindrat ledningen att hämta handlingarna och de har varit tillgängliga för universitetet. - Även universitetet ansökte om resning avseende kammarrättens domar. Han och universitetet hade således samma inställning i frågan om utlämnandet och de uppställda förbehållen. Även av ett e-postmeddelande som Gunnar Svedberg tillställde honom den 12 november 2003 och av de promemorior som Gunnar Svedberg upprättade inför de båda styrelsemötena har han fått uppfattningen att han själv och arbetsgivaren var eniga i sakfrågorna. Samma slutsats har han dragit av universitetets yttrande till kammarrätten sedan beslutet den 27 januari 2004 överklagats. - Kammarrättens domar är riktade mot universitetet och inte mot honom. Ansvar för att det aktuella forskningsmaterialet

GÖTEBORGS TINGSRÄTT
Avdelning 7
Rotel 701

2005-06-27

B 2894-04

skulle lämnas ut åvilar således universitetets ledning. - Deltagarna i undersökningen hade utlovats sekretess och ett utlämnande skulle inte bara stå i strid med löftena utan även med det etiska regelverk som gäller för forskande läkare. Han har inte kunnat aktivt medverka till att strängt sekretessbelagt material lämnas ut till icke behöriga personer i strid mot löftena och regelverket. Han har varken insett eller bort inse att hans handlande eller underlåtenhet varit felaktigt.

Gunnar Svedberg: Hans ambition har hela tiden varit att universitetet skulle rätta sig efter kammarrättens domar och han har gjort vad han har kunnat för att förmå Christopher Gillberg att lämna ut handlingarna. Eventuellt har han haft en felaktig föreställning om hur de uppställda förbehållen skulle tillämpas. - Han var nytillträdd som rektor när kammarrättens domar kom den 11 augusti 2003. Den 18 augusti 2003 uppgav Christopher Gillberg såväl muntligen som genom brev att handlingarna inte skulle komma att utlämnas. Den 19 augusti 2003 gav han Mårten Persson i uppdrag att flytta materialet men Kerstin Lamberg förklarade att hon fått instruktion av Christopher Gillberg att inte lämna ut material eller nycklar. Genom byråchefen Bengt Wedel fick han besked som gick ut på att handlingarna inte kunde komma åt. Bengt Wedel avrädde av arbetsmiljöskäl honom från att anlita låssmed och polis. Han konsulterade juridisk expertis om hur han skulle förfara. Han meddelade Leif Elinder och Eva Kärfve sina problem och försökte utan framgång under hösten få Christopher Gillberg att medverka. Av uttalanden från såväl straffrättsprofessorn, tillika ordföranden i Vetenskapliga rådet, Madeleine Leijonhufvud som f d kammarrättspresidenten Nils O Wentz fick han uppfattningen att uppställda förbehåll måste vara uppfyllda innan handlingarna utlämnades. Saken behandlades sedan vid två styrelsemöten. Det bör inte anses som oäktsamt att ha en felaktig uppfattning i en rättsfråga.

Arne Wittlöf: Verksamheten vid universitetet styrs av högskolelagen, högskoleförordningen och universitetets arbetsordning. Utlämnandefrågor och personalfrågor handhas av rektor och är således inte en sak för styrelsen. Emellertid

GÖTEBORGS TINGSRÄTT
Avdelning 7
Rotel 701

2005-06-27

B 2894-04

kan principiellt viktiga frågor dras inför styrelsen. Gunnar Svedberg höll under hösten styrelsen väl informerad om de åtgärder han vidtog. Styrelsen lät ta fram en juridisk utredning och tog upp saken på två styrelsemöten. Vid mötet den 17 december 2003 bordlades frågan om utlämnande av forskningsmaterialet. Dock tillstyrktes att rektor skulle göra en anmälan till ansvarsnämnden. Vid sammanträdet den 22 januari 2004 behandlades inte utlämnandefrågorna utan endast frågorna om förbehållen och då med inriktning på spridningsrisken. Det enda som skulle kunna läggas honom till last är att han medverkat vid utformningen av ett nytt förbehåll beträffande Leif Elinder. Annat har han inte gjort.

UTSAGOR FRÅN HÖRDA PERSONER

Leif Elinder och Eva Kärfve har berättat om sina respektive bakgrunder och om de försök de gjort att få ut handlingarna från universitetet.

Christopher Gillberg: Han är professor och överläkare. Universitetet är hans huvudarbetsgivare. Han är sedan 1986 chef för avdelningen för barn- och ungdomspsykiatri. Hans högste chef är rektorn, Gunnar Svedberg. I hans myndighetsutövning ingår att tillämpa mängder av lagar. Han tillämpar ofta sekretesslagen och är den som på avdelningen har det formella ansvaret för utlämnandefrågorna. - I botten av denna sak ligger en förtalskampanj som Leif Elinder och Eva Kärfve för mot honom. Han är oerhört kränkt av att de anlagat honom för forskningsfusk. - De aktuella handlingarna förvarades i ett låst plåtskåp i lokaler som universitetet hyr på Kungsgatan 12. Universitetsledningen hade inte nycklar till lokalen. Till plåtskåpet hade han och tre andra forskare nycklar. Kammarrättens domar den 6 februari 2003 chockade honom. Domarna var felaktiga. De stred mot all etik. Han och de övriga forskarna hade avgett en mängd sekretesslöften som inte kan brytas. Såväl universitetet som han själv begärde resning, vilket avslogs. Detta är rättsröta! Han följde emellertid arbetsgivarens linje och de skulle upprätta förbehåll inför utlämnandet. Såväl han själv som universitetet

GÖTEBORGS TINGSRÄTT
Avdelning 7
Rotel 701

2005-06-27

B 2894-04

tolkade de upprättade förbehållens funktion så att om förbehållen inte var uppfyllda så kunde Leif Elinder och Eva Kärfve inte få ut handlingarna. Den uppfattningen delades av professorn Madeleine Leijonhufvud, f d kammarrättspresidenten Nils O Wentz, tidigare rektorn Bo Samuelsson, preses Göran Bondjers och Bengt Wedel. Enligt kammarrättens domar den 11 augusti 2003 skulle handlingarna flyttas till en lokal på Medicinargatan. Den 13 augusti 2003 ringde Gunnar Svedberg honom och avtalade om ett sammanträde den 18 augusti. Gunnar Svedberg skickade honom även ett brev, som kom den 14 augusti, vari Gunnar Svedberg angav att han, Christopher Gillberg, den 19 augusti skulle överlämna erforderliga nycklar till Mårten Persson. Han svarade i ett brev den 18 augusti att han inte avsåg att lämna nycklar till Mårten Persson. Vid det efterföljande sammanträdet den 18 augusti uppmanade ingen honom att lämna ifrån sig nycklarna. Rektorns brev den 14 augusti var alltså en gest för galleriet. När Mårten Persson kom den 19 augusti var han själv inte där. Han hade gett klart uttryck för att han inte kunde medverka till att handlingarna lämnades ut och han hade gett Kerstin Lamberg i uppdrag att inte lämna ut nycklarna till Mårten Persson. Den 10 oktober träffade han Gunnar Svedberg, som hade tillgång till en artikel författad av Madeleine Leijonhufvud. Även ett artikelutkast av Nils O Wentz företeddes. De kan ha diskuterat ytterligare förbehåll för Leif Elinder. Även i början av december träffade han Gunnar Svedberg. I början av januari 2004 deltog han i ett sammanträde hos Gunnar Svedberg. Även Arne Wittlöf var då med. Det mötet gällde främst påståendet om forskningsfusk. Både Gunnar Svedberg och Arne Wittlöf hade uppfattningen att handlingarna inte skulle lämnas ut. - Nils O Wentz dotter arbetar på hans avdelning men Nils O Wentz har inte haft något uppdrag från honom eller avdelningen. - Den enda kontakt han haft med Eva Kärfve var ett brev i februari 2002. Gunnar Svedberg har aldrig beordrat honom att göra något. Själv har han befunnit sig i en omöjlig situation. Antingen kunde han ha lämnat ut handlingarna och då riskerat åtal för sekretessbrott eller så kunde han ha vägrat lämna ut dem och då blivit åtalad för tjänstefel. På fråga från Arne Wittlöf om han var beredd att lämna ut handlingarna har han svarat nej.

GÖTEBORGS TINGSRÄTT
Avdelning 7
Rotel 701

2005-06-27

B 2894-04

Gunnar Svedberg: Han är ingenjörutbildad på KTH. Han tillträdde tjänsten som rektor den 1 juli 2003 och hade genom sin företrädare Bo Samuelsson fått veta att man väntade en dom från kammarrätten och att universitetet hade anlitat en advokat, Rein Rooseniit hos advokatfirman Mannheimer Swartling. Han visste också att JO i juni hade uttalat kritik mot universitetet i utlämnandefrågan. - När domen den 11 augusti kom formulerade Rein Rooseniit ett brev som Gunnar Svedberg skickade till Christopher Gillberg med upplysningen att materialet skulle flyttas till en annan lokal. Han fick brevsvaret från Christopher Gillberg att denne vägrade medverka. Han träffade även Christopher Gillberg på sammanträdet den 18 augusti. Den 19 augusti vägrade Kerstin Lamberg att lämna nycklarna till Märten Persson. En transportfirma var vidtalad och en lokal på Medicinaregatan var ordnad. - Universitetet övervägde att begära handräckning med hjälp av kronofogdemyndigheten och hade kontakt med Madeleine Leijonhufvud, som uppgav att Eva Kärfve endast kunde ta del av handlingarna inom ett av Vetenskapsrådet finansierat projekt. Han rådgjorde med rektorn vid Umeå Universitet och även med utbildningsdepartementet. Fastighetsägaren tillfrågades om lokalernas utformning. Han kontaktade Bengt Wedel och Rein Rooseniit. Han skrev den 1 september brev till Leif Elinder och Eva Kärfve varigenom han förklarade situationen och meddelade att han inte hade för avsikt att låta vidta polisiära åtgärder men att han förbehöll en anmälan till Statens ansvarsnämnd. Han fortsatte sedan att söka efter en lösning. Han kom fram till att en anmälan till ansvarsnämnden skulle negativt påverka händelseutvecklingen och inte få Christopher Gillberg att medverka. Christopher Gillberg uppgav i ett e-postmeddelande den 23 september att han avslagit Märten Perssons begäran att få flytta dokumenten. - Den 10 oktober fick han Nils O Wentz artikelutkast. I e-postmeddelanden den 15 oktober och 4 december visade Christopher Gillberg att han inte ändrat inställning. Han tolkade mot bakgrund av de två artiklarna innebörden av förbehållen så att målsägandena inte skulle få ta del av materialet om något av förbehållen brast. - Saken fördes upp i styrelsen och han upprättade en PM

GÖTEBORGS TINGSRÄTT
Avdelning 7
Rotel 701

2005-06-27

B 2894-04

inför mötet den 17 december liksom inför mötet den 20 januari 2004. Vid det senare mötet fick han i uppdrag att dels meddela Eva Kärfve att hon inte skulle få ut handlingarna, dels föreskriva Leif Elinder ett nytt förbehåll. Först vid advokatkontakt efter domen den 4 maj 2004 fick han klart för sig att förbehållen inte reglerade rätten att få ut handlingarna utan rätten att använda dem. Han hade dock fortfarande uppfattningen att man kunde sätta upp nya förbehåll. - Han ser inte vad han kunnat göra annorlunda.

Arne Wittlöf: Han ingår i Vetenskapsrådets styrelse och är ordförande i Vetenskapsakademin. Sedan fyra och ett halvt år är han också ordförande i universitetsstyrelsen, som har sju-åtta sammanträden per år. Vid styrelsemötena finns en stående punkt "Rektor informerar". Vid mötena i september, oktober och november redogjorde Gunnar Svedberg för kammarrättens domar, förbehållen och de ansträngningar han gjort för att få materialet i sin besittning. Vid oktobermötet aktualiserades genom Madeleine Leijonhufvuds artikel även frågan om förbehållens betydelse. Styrelsen har själv ingen möjlighet att genomföra åtgärder. Det skall rektor göra. Utlämnandet var således inte styrelsens ansvar. Förbehållen ansågs dock vara en svår och principiellt viktig fråga och styrelsen begärde därför en utredning från advokatbyrån Mannheimer Swartling. Den 8 december kom ett utlåtande från Rein Rooseniit. Vid sammanträdet den 17 december redogjorde Gunnar Svedberg med stöd av en av honom upprättad PM för åsikterna hos de experter som varit inkopplade. Styrelsen beslutade att bordlägga frågorna kring utlämnandet för att få tid att ta del av det skriftliga materialet men ställde sig bakom att rektor begärde prövning av disciplinansvar hos Statens ansvarsnämnd. Eftersom JO två dagar senare beslöt inleda förundersökning rörande tjänstefel förföll dock frågan om anmälan. Vid det följande styrelsesammanträdet den 22 januari 2004 beslöt styrelsen på Gunnar Svedbergs rekommendationer dels att tillstyrka att Gunnar Svedberg skulle meddela Eva Kärfve att förbehållet för hennes del inte var uppfyllt och att hon därför inte hade rätt att ta del av materialet, dels att uppdra åt Gunnar Svedberg att beträffande Leif Elinder utforma ytterligare förbehåll. - Den

GÖTEBORGS TINGSRÄTT
Avdelning 7
Rotel 701

2005-06-27

B 2894-04

10 januari 2004 träffades han, Christopher Gillberg och Gunnar Svedberg vid ett laddat möte. På fråga uppgav Christopher Gillberg att han inte skulle lämna ut handlingarna. Vid mötet den 22 januari visste hela styrelsen att JO inlett förundersökning och man försökte efterkomma kammarrättens domar korrekt. Efter den 22 januari 2004 har Arne Wittlöf inte haft med ärendet att göra. - Han vet inte på vems ansvar rektor fullgör ett uppdrag han ålagts av styrelsen att utföra.

Kerstin Lamberg: Hon är sedan fem år anställd som controller på avdelningen för Barn- och ungdomspsykiatri. Hennes chef är Christopher Gillberg och det är han som beslutar i frågor om utlämnande av handlingar. Universitetet hyr avdelningens lokaler men det är avdelningen som betalar hyran. De aktuella handlingarna förvarades i avdelningens arkiv, ett antal brandsäkra plåtskåp till vilka endast respektive forskare har nycklar. Själv hade hon ingen nyckel. - Hon tycker att kammarrättens domar är märkliga. Under hösten fördes löpande diskussioner i frågan men det var rektor som hade det formella ansvaret för utlämnandet. Efter domarna den 11 augusti var det självklart att handlingarna inte skulle lämnas ut. Leif Elinder och Eva Kärfve fyllde ju inte förbehållen. Hon diskuterade saken med Christopher Gillberg, som fått ett brev från rektor om att materialet skulle flyttas. Christopher Gillberg svarade på brevet och det hölls ett möte med rektor där brevet dock inte diskuterades vidare. Hon uppfattade rektors brev som tillkommet enbart av formella skäl. Universitetet hade ju fått kritik från JO för långsam handläggning. Rektorns brev var ett spel för galleriet. Den 19 augusti kom Mårten Persson och ytterligare en person och frågade efter Christopher Gillberg, som inte var där. Mårten Persson ville ha ut handlingarna, alternativt få nycklarna. Christopher Gillberg hade emellertid gett henne klara instruktioner att inte lämna ut nycklar eller handlingar och hon bekräftade detta skriftligen för Mårten Persson. Därefter har hon inte fått någon förfrågan om handlingarna. - I slutet av augusti deltog hon tillsammans med flera andra personer i ett möte hos Bengt Wedel för att visa sitt stöd för bl a Christopher Gillberg.

GÖTEBORGS TINGSRÄTT
Avdelning 7
Rotel 701

2005-06-27

B 2894-04

Mårten Persson: Han var förvaltningschef vid Sahlgrenska Akademin, en paraplyorganisation för ett antal institutioner. Efter kammarrättens första domar var alla ense om att det bl a på grund av den djupa schism som förelåg var olämpligt att Leif Elinder och Eva Kärfve skulle ta del av handlingarna i avdelningens lokaler på Kungsgatan 12. Han okulärbesiktigade materialet vid ett besök i februari men fick sedan inte vidare order. När domarna den 11 augusti kom hade universitetet fått en ny rektor, som den 14 augusti gav Christopher Gillberg direktiv att lämna ut nycklarna och honom själv uppdraget att hämta dem. Han besökte tillsammans med en medarbetare avdelningen. Christopher Gillberg var inte där. Han bad Kerstin Lamberg att få nycklarna men hon uppgav att hon inte kunde lämna ut dem och att Christopher Gillberg sagt att hon inte fick lämna ut dem. På hans begäran intygade hon detta skriftligt och han själv upprättade en PM om händelsen. Han hade vidtalat en transportfirma och en låsmed och hade ställt i ordning en ny lokal för förvaring av handlingarna. Han införskaffade också ritningar över fastigheten på Kungsgatan och konstaterade att något som betecknats som valv fanns inritat och nämnde nog detta för Bengt Wedel. Situationen var mycket infekterad och det spekulerades i att handgemäng kunde komma att uppstå. Han väntade på att rektor skulle trycka på knappen men detta skedde inte. - För honom är innebörden av ett förbehåll att den som fått del av hemliga handlingar inte får föra innehållet vidare. Förbehåll av praktisk natur kan också förekomma.

Bengt Wedel: Han har tjänstgjort vid universitetets administration sedan 1984 och bereder ärenden inför rektors och styrelsens beslut. Våren 2002 fick institutionen en begäran om att få ta del av allmänna handlingar. Institutionen nekade och saken fördes sommaren 2002 upp på rektorsnivå. Efter ett överklagande återförvisades ärendet till universitetet för ny handläggning och ett nytt beslut fattades av rektor och preses. Efter domarna den 6 februari ställdes ett antal förbehåll upp. I praktiken utformades dessa förbehåll av Christopher Gillberg. Efter domarna den 11 augusti fanns inget annat att göra än att lämna ut handlingarna. Förbehållen avsåg begränsningar i rätten att använda materialet. Leif Elinder och Eva Kärfve skulle

GÖTEBORGS TINGSRÄTT
Avdelning 7
Rotel 701

2005-06-27

B 2894-04

alltså få del av handlingarna och sedan skulle universitetet se till att förbehållen iaktogs. - Gunnar Svedbergs avsikt var att efterkomma domarna men Christopher Gillberg och hans avdelning hade sina egna regler. Christopher Gillberg håller sig gärna i bakgrunden och skickar fram Kerstin Lamberg. Gunnar Svedberg försökte hitta en lösning och ville få till stånd ett sammanträffande med Christopher Gillberg. Detta var inte enkelt. Christopher Gillberg hade inte tid förrän den 10 oktober. I slutet av augusti var det en demonstration utanför hans eget tjänsterum till stöd för Christopher Gillberg. Han filade på en anmälan till Statens ansvarsnämnd men Gunnar Svedberg menade att en sådan anmälan knappast skulle medföra att handlingarna kom fram. Fastighetsägaren kunde inte tillhandahålla extra nycklar och kronofogden kunde inte hjälpa till. Det var tal om biträde av polis. Gunnar Svedberg talade med Madleine Leijonhufvud. Det kom även en PM från Nils O Wentz. En lösning som diskuterades var att universitetet skulle sätta upp ytterligare förbehåll. Själv såg han detta som ett försök att ytterligare förhala utlämnandet. JO hade under sommaren uttalat mycket skarp kritik i saken och det var en skandal att en begäran från februari 2002 inte var effektuerad i oktober 2003. Universitetet hade anlitat en advokatbyrå som skrivit vad universitetet önskade. Efter domarna i augusti ville advokaten inte fortsätta. Fr o m oktober hade Gunnar Svedberg Nils O Wentz som sin juridiske rådgivare. De nya förbehållen tillkom på Gunnar Svedbergs initiativ men det var Nils O Wentz som skissat på dem.

Elias Eriksson, Martin Ingvar och Carl Gerhard Gottfries har hörts på Christopher Gillbergs begäran. De har i varierande omfattning uttalat sig om Christopher Gillberg som person, sin syn på kammarrättens domar och de etiska regler som gäller för forskare.

GÖTEBORGS TINGSRÄTT
Avdelning 7
Rotel 701

2005-06-27

B 2894-04

SKRIFTLIG BEVISNING

Parterna har som skriftlig bevisning åberopat en mängd handlingar såsom olika beslut, brev, e-postkorrespondens, styrelseprotokoll, promemorior, artiklar mm, mm

TINGSRÄTTENS BEDÖMNING

Inledningsvis kan fastställas att sekretessfrågorna prövats av kammarrätten och att det nu inte är fråga om huruvida handlingarna skulle ha lämnats ut eller inte. Det är inte heller fråga om någon ny bedömning av de uppställda förbehållen. Tingsrättens prövning avser endast ansvaret för att handlingarna inte tillhandahållits Leif Elinder och Eva Kärfve. Härvid kan anmärkas att handlingarna skulle ha lämnats ut till Leif Elinder och Eva Kärfve redan som en följd av kammarrättens domar i februari 2003 med de begränsningar i fråga om praktiska arrangemang och användning av materialet som universitetet kunde ha uppställt i form av förbehåll.

Christopher Gillberg

Åklagaren har lagt Christopher Gillberg till last att han efter domarna den 11 augusti 2003 vägrat lämna ut handlingarna till målsägandena. Skyldigheten att lämna ut forskningsmaterialet uppkom redan i februari och kvarstod så länge handlingarna inte gjorts tillgängliga. Christopher Gillberg hade på sin avdelning ansvaret för frågor av detta slag. Enligt Bengt Wedel hade dock utlämnandefrågan redan sommaren 2002 förts upp på rektorsnivå. Att rektor hade tagit på sig ansvaret för utlämnandet framgår också av att det var Gunnar Svedberg som gav Märten Persson direktiv om flyttningen av handlingarna. Eftersom Christopher Gillberg under den med åtalet avsedda tiden inte hade kvar ansvaret för utlämnandet kan det inte läggas honom till last att han för egen del vägrat lämna handlingarna till målsägandena.

GÖTEBORGS TINGSRÄTT
Avdelning 7
Rotel 701

2005-06-27

B 2894-04

Åklagaren har även gjort gällande att Christopher Gillberg vägrat göra handlingarna tillgängliga för universitetets ledning. Christopher Gillberg har förnekat att han vägrat detta.

Genom Christopher Gillbergs egna uppgifter är klarlagt att han i högsta grad ogillade kammarrättens domar, som han anser oriktiga, och att han hade och har uppfattningen att handlingarna inte skulle lämnas ut.

Gunnar Svedberg har i ett brev till Christopher Gillberg den 14 augusti 2005 klart uttalat att kammarrättens domar måste verkställas och ålagt Christopher Gillberg att ombesörja att handlingarna den 19 augusti fanns tillgängliga för hämtning och att eventuella nycklar överlämnades.

I sitt skriftliga svar till Gunnar Svedberg den 18 augusti förklarade Christopher Gillberg att han inte skulle komma att överlämna materialet eller nycklarna. Av Kerstin Lanbergs och Märten Perssons berättelser framgår klart att orsaken till att Märten Persson den 19 augusti inte fick tillgång till materialet var de instruktioner Christopher Gillberg givit Kerstin Lamberg. I sitt e-postmeddelande till Gunnar Svedberg den 23 september uppgav Christopher Gillberg att han "avslagit" Märten Perssons begäran att få flytta handlingarna. I ett e-postmeddelande till Gunnar Svedberg den 15 oktober förklarade Christopher Gillberg dels att han fått en order om flyttning, dels att han aldrig kommer att acceptera en flyttning. Christopher Gillberg har även i ett e-postmeddelande till Gunnar Svedberg den 4 december uppgett att han gjort "bedömningen att inte lämna ut materialet" varvid han vägt in risken för att detta skulle komma att lämnas ut till Leif Elinder och Eva Kärfve. Därtill kommer att Christopher Gillbergs egen personal, som framgår av deras upprop den 28 augusti, uppfattat att Christopher Gillberg beslutat att inte lämna ut forskningsmaterialet. Alla dessa omständigheter visar klart att Christopher Gillberg haft möjlighet att göra handlingarna tillgängliga för universitetets ledning men att han vägrat detta.

GÖTEBORGS TINGSRÄTT
Avdelning 7
Rotel 701

2005-06-27

B 2894-04

Christopher Gillberg har gjort gällande att universitetets ledning varit ense med honom i sakfrågorna och att uppmaningen till honom att tillhandahålla handlingarna endast var ett spel för galleriet. Att universitetsledningen eventuellt haft samma inställning som Christopher Gillberg i de sekretessfrågor som förts upp i kammarrätten är i detta mål överspelat. Efter domarna den 11 augusti har universitetsledningen klart uppmanat Christopher Gillberg att göra handlingarna tillgängliga och även vidtagit konkreta förberedelser för att dessa skulle kunna flyttas. Sedan hämtningsförsöket misslyckats har universitetsledningen på olika sätt under hösten och vintern fortsatt att arbeta med frågan om utlämnandet. Till saken hör också att JO i juni hade kritiserat universitetet för att handlingarna inte kom fram, vilket man från universitetets sida var väl medveten om. De angivna omständigheterna visar att universitetsledningen tagit kammarrättens domar på allvar och att deras uppmaning till Christopher Gillberg inte enbart var det spel som Christopher Gillberg påstått.

Uppgifterna om att de i undersökningen deltagande personerna utlovats sekretess och att ett utlämnande skulle strida mot Världsläkarförbundets Helsingforsdeklaration hör till sekretessfrågan och saknar därför betydelse i detta mål.

Att lämna eller inte lämna ut begärda handlingar är myndighetsutövning. Sedan frågan förts från avdelningen upp på rektorsnivå var Christopher Gillberg inte längre direkt ansvarig för att åtgärden skulle genomföras. Hans vägran att tillhandahålla handlingarna var emellertid en handläggningsåtgärd som omedelbart föregick själva myndighetsutövningen och som fick konsekvenser för Leif Elinder och Eva Kärfve. Christopher Gillbergs vägran har därför skett vid universitetets myndighetsutövning. Hans vägran skall bedömas som ett uppsåtligt tjänstefel.

GÖTEBORGS TINGSRÄTT
Avdelning 7
Rotel 701

2005-06-27

B 2894-04

Gunnar Svedberg

Eftersom rektor tagit över ansvaret i utlämningsfrågan var det Gunnar Svedberg som skulle se till att kammarrättens domar följdes.

Efter kammarrättens domar den 11 augusti 2003 lät Gunnar Svedberg formulera och den 14 augusti skicka en skrivelse i saken till Christopher Gillberg, som var den som förvarade materialet. Han lät också vidta praktiska förberedelser för den flyttning av handlingarna som ansågs nödvändig. Så långt kan ingen anmärkning riktas mot Gunnar Svedbergs agerande. Sedan hämtningen misslyckats den 19 augusti har Gunnar Svedberg, enligt egna icke bestridda uppgifter som dessutom har stöd i Mårten Perssons utsaga, undersökt möjligheterna att få hjälp från fastighetsägaren och kronofogdemyndigheten. Biträde av polis övervägdes. Han har också konsulterat advokaten Rein Rooseniit och rådgjort med rektorn för Umeå Universitet och företrädare för utbildningsdepartementet. Även dessa åtgärder får i den uppkomna situationen anses vara tillräckliga på kort sikt.

Emellertid skickade Gunnar Svedberg den 1 september brev till Leif Elinder och Eva Kärfve vari han förklarade att han gjort allt som rimligen kunde krävas och att han inte inom universitetets ram avsåg att vidta ytterligare åtgärder. Även om han i samma brev uppgav att han avsåg att föra Christopher Gillbergs vägran till Statens ansvarsnämnd ger breven det bestämda intrycket av att Gunnar Svedberg gett upp och inte ämnade göra något mera för att efterkomma domarna. Den därpå följande månaden synes inget konkret ha hänt i saken, vilket kan förklaras av att Gunnar Svedberg sökte åstadkomma ett sammanträffande med Christopher Gillberg men att denne sade sig inte hade tid att träffa sin chef förrän den 10 oktober.

De kontakter Gunnar Svedberg har haft med rektorn för Umeå universitet och företrädare för utbildningsdepartementet tycks inte ha varit av beskaffenhet att föra frågan om utlämnande av handlingarna framåt. Kontakterna med fastighetsägaren

GÖTEBORGS TINGSRÄTT
Avdelning 7
Rotel 701

2005-06-27

B 2894-04

har resulterat i beskedet att inga ytterligare nycklar fanns att tillgå samt i ett antagande att handlingarna förvarades i ett valv. Ingen närmare utredning om så var fallet gjordes trots att Márten Persson enligt vad han uppgett hade "okulärbesiktigat" materialet och således borde ha vetat var det fanns. Det kan inte för Gunnar Svedberg ha framstått som särskilt sannolikt att Christopher Gillberg vid det planerade mötet den 10 oktober skulle gå med på att lämna ut handlingarna. Det är därför inte ursäktligt att avvakta detta möte utan att ha vidtagit kraftfulla åtgärder. Över huvud taget har Gunnar Svedberg under perioden den 1 september 2003 till den 10 oktober 2003 visat en oacceptabel passivitet i ett ärende där verksamma åtgärder skall vidtas skyndsamt. Han har därigenom gjort sig skyldig till tjänstefel.

Enligt tingsrättens uppfattning har Gunnar Svedberg under den nu aktuella perioden avsett att lämna ut handlingarna. Brottet är därför inte uppsåtligt utan oaktsamt. Vid bedömningen av oaktsamheten i ett handlande eller en underlåtenhet får omständigheter kring gärningsmannens person vägas in. Gunnar Svedberg är rektor för universitetet. Stora krav måste ställas på att han i sin myndighetsutövning hanterar administrativa ärenden korrekt. Brottet är med hänsyn härtill samt med beaktande av den långa tid som förflutit utan att verkningsfulla åtgärder vidtagits inte att bedöma som ringa.

Vid det sammanträde som Gunnar Svedberg den 10 oktober hade med Christopher Gillberg företeddes en tidningsartikel skriven av juridikprofessorn Madeleine Leijonhufvud i hennes egenskap av biträdande generaldirektör i Vetenskapsrådet. I artikeln uttrycker Madeleine Leijonhufvud att Vetenskapsrådet har svårt att se att domarna lämnar något utrymme för utlämnande av materialet till Eva Kärfve. Gunnar Svedberg har uppgett att han vid sitt samtal med Madeleine Leijonhufvud fått svaret att Eva Kärfve endast kunde ta del av handlingarna inom ett av Vetenskapsrådet finansierat projekt, vilket det här inte var fråga om. I anslutning till sammanträdet överlämnade Christopher Gillberg även ett utkast till en artikel, skriven av f d kammarrättspresidenten Nils O Wentz. I utkastet görs gällande att

GÖTEBORGS TINGSRÄTT
Avdelning 7
Rotel 701

2005-06-27

B 2894-04

Leif Elinder och Eva Kärfve vilselett kammarrätten och att kammarrättens domar knappast är riktiga i sak.

Den omständigheten att en part anser att en domstol vilseletts eller att en dom av annan anledning är felaktig innebär inte att parten själv får avgöra huruvida domen skall följas eller ej. Forskningsmaterialet skulle därför ha lämnats ut. I detta fall får dock beaktas att Gunnar Svedberg den 10 oktober eller dagarna däromkring fått två uttalanden om hur kammarrättens domslut skulle tolkas och hanteras. Uttalandena gick sammantagna ut på att kammarrättens domar kanske inte omedelbart måste efterkommas.

Som tingsrätten tidigare anfört måste stora krav ställas på Gunnar Svedberg i hans myndighetsutövning. Dock har även den situation Gunnar Svedberg befunnit sig i betydelse. De aktuella handlingarna hade av någon anledning inte lämnats ut i samband med att förbehållen sattes upp i april 2003. Det Gunnar Svedberg i augusti fick att bedöma var därför något annorlunda än ett rutinmässigt utlämningsärende. Uttalandena från Madeleine Leijonhufvud och Nils O Wentz härrörde från två välrenommerade jurister som kunde förutsättas vara väl insatta i sakfrågorna. Dessa omständigheter sammantagna medför enligt tingsrättens mening att Gunnar Svedberg inte uppsåtligen handlat fel eller varit straffbart oaktsam vid tolkningen av innebörden i de lagda och godkända förbehållen. Gunnar Svedbergs handlande under tiden den 10 oktober fram till styrelsemötet den 17 december skall därför inte medföra ansvar.

Sedan utlämnandefrågorna hänskjutits till universitetsstyrelsen och tagits upp på dess sammanträde den 17 december har det rimligen ålegat Gunnar Svedberg att avvakta styrelsens ställningstagande. Hans passivitet mellan styrelsesammanträdena skall då inte heller medföra ansvar för honom.

GÖTEBORGS TINGSRÄTT
Avdelning 7
Rotel 701

2005-06-27

B 2894-04

Vid styrelsemötet den 22 januari 2004 beslutade styrelsen att tillstyrka att Gunnar Svedberg skulle meddela Eva Kärfve att hon inte hade rätt att ta del av forskningsmaterialet med motiveringen att ett av kammarrätten godkänt förbehåll inte var uppfyllt. Även om det var en av Gunnar Svedberg upprättad promemoria, vari han hänvisade till Madeleine Leijonhufvuds artikel, som låg bakom beslutet bör det inte läggas Gunnar Svedberg till last som uppsåtligt fel eller straffbar oaktsamhet att han följde styrelsens rekommendation.

Styrelsen beslutade också vid sammanträdet att ge Gunnar Svedberg i uppdrag att utforma ett nytt förbehåll för Leif Elinder innan handlingarna utlämnades till denne. Även här låg Gunnar Svedbergs promemoria till grund för beslutet. Gunnar Svedberg hade i den delen upprättat sin promemoria med stöd av ett nytt utlåtande som Nils O Wentz upprättat den 18 januari 2004 och i vilken Wentz förklarade sig inte finna något som hindrade att universitetet satte upp ytterligare förbehåll för Leif Elinder. Inte heller här kan det läggas Gunnar Svedberg till last att han fullföljde det uppdrag han fått av styrelsen.

Arne Wittlöf

Åklagaren har gjort gällande att Arne Wittlöf från styrelsemötet den 17 december 2003 och framåt underlåtit att efterkomma kammarrättens domar.

Utlämnandefrågan togs upp på styrelsemötet i december men bordlades till nästa sammanträde. Bordläggningen var med hänsyn till frågornas komplicerade karaktär en försvarlig åtgärd.

De beslut styrelsen fattade den 22 januari 2004 var felaktiga. I likhet med vad som anförts beträffande Gunnar Svedberg medför den omständigheten att styrelsen i en komplicerad situation beaktat uttalanden från två välrenommerade jurister att

GÖTEBORGS TINGSRÄTT
Avdelning 7
Rotel 701

2005-06-27

B 2894-04

besluten inte skall läggas Arne Wittlöf till last som uppsåtligt brott eller straffbar oaktsamhet. Åtalet mot Arne Wittlöf skall därför ogillas.

PÅFÖLJD

Christopher Gillberg har handlat uppsåtligt. Hans agerande innefattar inte bara domstolstrots utan även en vägran att följa arbetsgivarens direktiv. Enbart böter är inte en tillräckligt ingripande påföljd. Christopher Gillberg skall dömas till villkorlig dom i kombination med böter.

För Gunnar Svedbergs del kan påföljden stanna vid enbart böter.

RÄTTEGÅNGSKOSTNADER

Christopher Gillberg och Gunnar Svedberg har fällts till ansvar och skall därför ersätta staten för rättegångskostnader. Med hänsyn till brottslighetens omfattning skall dock återbetalningsskyldigheten begränsas för envar av dem.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (Dv 400)

Överklagande skall vara ställt till Hovrätten för Västra Sverige och ges in till tingsrätten senast den 18 juli 2005.

Bengt-Åke Engström

Stefan Wikmark

Ang skiljaktig mening v g v

GÖTEBORGS TINGSRÄTT
Avdelning 7
Rotel 701

2005-06-27

B 2894-04

SKILJAKTIG MENING

Från domen är **chefsrådmannen Stefan Wikmark och nämndemannen Inga-Lill Fagerlund** skiljaktiga i fråga om åtalet mot Gunnar Svedberg och anför följande.

I likhet med tingsrättens övriga ledamöter finner vi att Gunnar Svedberg under perioden den 1 september till den 10 oktober varit oacceptabelt passiv och därigenom av oaktsamhet begått tjänstefel.

Genom att forskningsmaterialet inte utlämnades i samband med att förbehållen uppställdes i april 2003 kom Gunnar Svedberg att som nyttillträdd rektor få ta över ansvaret för ett ärende som redan hamnat snett. Ärendet hade varit föremål för domstolsprövningar i flera omgångar och var genom Christopher Gillbergs m fl envetna motstånd komplicerat och svårhanterligt. Vi har mot den bakgrunden viss förståelse för att Gunnar Svedberg tvekade om vilka åtgärder han skulle sätta in.

Även om Gunnar Svedberg inte åstadkommit något konkret i utlämnandefrågan under den aktuella perioden har han i viss omfattning sökt efter vägar att komma framåt för att Leif Elinder och Eva Kärffe skulle få sin rätt. Gunnar Svedbergs tveksamma agerande kan således inte tolkas som ett uttryck för nonchalans eller medveten oaktsamhet. Gunnar Svedbergs tjänstefel kan då anses som ringa och skall inte medföra ansvar.

Vi ogillar åtalet mot Gunnar Svedberg.

Överröstade i den frågan är vi i övrigt ense med majoriteten.

AKLAGARMYNDIGHETEN
Riksåklagarens kansli
Åklagaravdelningen
Vice överåklagaren Kerstin Skarp

ANSÖKAN OM STÄMNING

Sida 1 (2)

Datum
2005-01-18

Dnr
AM 2005/0624

Bilaga 1

Göteborgs tingsrätt
Avd. 7, rotel 71
404 83 GÖTEBORG

Mål B 2894-04

2005-01-18

2894/04

47

1	Tilltalad: efternamn och alla förnamn Gillberg, Lars Christopher	Tilltalsnamn Christopher	Yrkestitel Professor
	Personnr 500419-5151	Medborgare i (om ej svensk)	Telefon 031-17 21 51
	Adress Göteborgs Universitet, Inst för kvinnors-barns hälsa Box 100, 405 30 GÖTEBORG		
	Offentlig förvarare/ombud Advokaten Monica Rösman, Advokatbyrån Rösman AB, Vallgatan 38, 411 16 GÖTEBORG		
	Förbehållsberedande m.m.		
	Delgivningsuppgifter		

2	Tilltalad: efternamn och alla förnamn Svedberg, Uno Gunnar	Tilltalsnamn Gunnar	Yrkestitel Rektor
	Personnr 470812-7610	Medborgare i (om ej svensk)	Telefon 031-773 18 83
	Adress Göteborgs Universitet, Box 100, 405 30 GÖTEBORG		
	Offentlig förvarare/ombud Advokaten Claes Östlund, Advokattfirman Olof Ahlstedt HB, Box 11017, 404 21 GÖTEBORG		
	Förbehållsberedande m.m.		
	Delgivningsuppgifter		

3	Tilltalad: efternamn och alla förnamn Wittlöf, Arne Bror Konrad	Tilltalsnamn Arne	Yrkestitel Styrelseordf.
	Personnr 401020-2317	Medborgare i (om ej svensk)	Telefon 031-66 10 78
	Adress Göteborgs Universitet, Box 100, 405 30 GÖTEBORG		
	Offentlig förvarare/ombud Advokaten Jon Mannheimer, Jon Mannheimers Advokatbyrå, Box 2190, 403 13 GÖTEBORG		
	Förbehållsberedande m.m.		
	Delgivningsuppgifter		

TJÄNSTEFEL, (0201-K6791-04)

Målsägande

Leif Elinder och Eva Kärve, för ej talan

Gärning

Kammarrätten i Göteborg har i två domar den 6 februari 2003 (mål nr 6208-2002 och 5741-2002) förordnat att Leif Elinder och Eva Kärve skall få ta del av handlingar utgörande forskningsmaterial (den s.k. Göteborgsundersökningen) som förvaras i en av Göteborgs universitet förhyrd lokal. Kammarrätten förordnade i domarna att universitetet skulle fastställa de förbehåll som därvid skulle gälla till skydd för enskildas intressen enligt vissa angivna bestämmelser i sekretesslagen (1980:100). Göteborgs universitet har därefter uppställt ett antal förbehåll vilka i delar överklagades av Leif Elinder och Eva Kärve. I domar den 11 augusti 2003 (mål nr 3395-2003 och 3396-2003) upphävde Kammarrätten i Göteborg vissa av förbehållen.

AKLAGARMYNDIGHETEN
Riksåklagarens kansli**ANSÖKAN OM STÄMNING** Sida 2 (2)Datum
2004-01-18Dnr
ÅM 2005/0624

Christopher Gillberg har därefter och fram till den 7 maj 2004, då materialet uppges ha förstörts, i sin egenskap av avdelningschef vid Institutionen för kvinnors och barns hälsa/Avdelningen för barn- och ungdomspsykiatri vid Göteborgs universitet uppsåtligt vid myndighetsutövning åsidosatt vad som gäller för uppgiften genom att underlåta att efterfölja kammarrättens domar och låta Leif Elinder och Eva Kärfve ta del av handlingarna. Gillberg har därvid dels för egen del vägrat att lämna ut handlingarna, dels vägrat att göra handlingarna tillgängliga för Göteborgs universitets ledning.

Gunnar Svedberg har under hösten 2003 och fram till den 7 maj 2004, då materialet uppges ha förstörts, i sin egenskap av rektor vid Göteborgs universitet uppsåtligt eller av oaktsamhet vid myndighetsutövning åsidosatt vad som gäller för uppgiften genom att underlåta att efterfölja kammarrättens domar och låta Leif Elinder och Eva Kärfve ta del av handlingarna. Svedberg har därvid inte tillsett att handlingarna var tillgängliga för utlämnande samt har genom upprättande av nya förbehåll och genom tolkning av tidigare förbehåll försökt förhindra att Leif Elinder och Eva Kärfve skulle få del av handlingarna.

Arne Wittlöf har från december 2003 då frågan kommit att behandlas av styrelsen för Göteborgs universitet och fram till den 7 maj 2004, då materialet uppges ha förstörts, i sin egenskap av ordförande i styrelsen för Göteborgs universitet uppsåtligt eller av oaktsamhet vid myndighetsutövning åsidosatt vad som gäller för uppgiften genom att underlåta att efterfölja kammarrättens domar och låta Leif Elinder och Eva Kärfve ta del av handlingarna. Wittlöf har därvid underlåtit att verka för att handlingarna skulle utlämnas till Leif Elinder och Eva Kärfve och har tvärtom, jämte Gunnar Svedberg, genom upprättande av nya förbehåll och genom tolkning av tidigare förbehåll försökt förhindra att Leif Elinder och Eva Kärfve skulle få del av handlingarna.

Brotten är inte att anse som ringa.

Lagrum

20 kap. 1 § brottsbalken

Bevisning

1. Målsägandeförhör med Leif Elinder och Eva Kärfve angående deras kontakter med Göteborgs universitet i samband med att de skulle ta del av handlingarna.
2. De tilltalades uppgifter.
3. Vittnesförhör med Kerstin Lamberg, Mårten Persson och Bengt Wedel angående omständigheterna i samband med att handlingarna skulle göras tillgängliga för Göteborgs universitet för utlämnande till Leif Elinder och Eva Kärfve, till styrkande av att Gillberg aldrig har haft för avsikt att efterkomma kammarrättens domar. Bengt Wedel skall vidare höras om de åtgärder som universitetets ledning därefter vidtagit i frågan, till styrkande av att de tilltalade inte har haft för avsikt att låta målsägandena ta del av handlingarna.
4. Beslut från Göteborgs universitet till Leif Elinder och Eva Kärfve daterade 2004-02-02 respektive 2004-01-27 med upprättande av nya förbehåll respektive tolkning av givna förbehåll till styrkande av att handlingarna inte skulle komma att lämnas ut av Göteborgs universitet.
5. Handling daterad 2003-08-19 och undertecknad av Kerstin Lamberg, till styrkande av att Gillberg inte haft för avsikt att lämna ut handlingarna.

Kerstin Skarp